T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADIN CİNAYETLERİNİN KADINLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TRAVMA, CİNSİYETÇİLİK VE DUYGULANIM EKSENİNDE DENEYSEL BİR ÇALIŞMA

MELİKE AVCI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Gökçen DUYMAZ

İSTANBUL, 2023

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADIN CİNAYETLERİNİN KADINLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TRAVMA, CİNSİYETÇİLİK VE DUYGULANIM EKSENİNDE DENEYSEL BİR ÇALIŞMA

MELİKE AVCI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Gökçen DUYMAZ

İSTANBUL, 2023

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı bir davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilemeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynak listesine aldığımı, yine bu tez çalışmasında ve yazım sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim

Melike AVCI

ÖNSÖZ

Tez çalışmamda danışmanlığımı üstlenen Gökçen Duymaz hocama, bana destek olan ve beni dinlemeye, yardım etmeye her zaman vakit yaratan Esra Kısacık hocama, bu çalışmanın fikrinin bende oluşmasını sağlayan, Türkiye'de cinsiyetçiliğe dair çok önemli çalışmalar yürütmüş Nuray Sakallı hocama teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmamın kadınlar için olmasını sağlayan, hayatıma yön vermiş kadınlarıma: Miray, Aslı, Mihriban, Nihan, Hacer ve Zeliha'ma sonsuz teşekkür ederim. Tezim hakkında konuşurken sesimin daha gür çıkmasını sağlayan yol arkadaşım Doğuş'a, beni daima destekleyen canım dostlarım Onurcan ve Tolga'ya teşekkür ederim.

Bana kimliğimin en güçlü yanlarından birini, özgürlüğümü tesis eden kadın hareketine minnetimi sunarım. Tez çalışmamı hayatlarına yön vermek, özgürleşmek için yaşamlarını yitirmiş olan bütün kadınlara adıyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ii
KISALTMALAR vi
TABLOLAR vii
ÖZET viii
ABSTRACT ix
BİRİNCİ BÖLÜM 1
GİRİŞ VE AMAÇ 1
1.1. Araştırmanın Amacı 2
1.2. Araştırmanın Ana Hipotezleri 2
1.3. Araştırmanın Alt Hipotezleri 3
İKİNCİ BÖLÜM 5
KAVRAMLAR 5
2.1. Cinsiyetçilik 5
2.1.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyetçilik 5
2.1.2. Cinsiyetçiliğin Demografik Değişkenlerle İlişkisi 8
2.1.3. Cinsiyetçiliğe Tepki 8
2.1.4. Cinsiyetçiliğin Etkileri 10
2.1.5. Cinsiyetçiliğin Somut Göstergesi Olarak Kadın Cinayetleri 11
2.1.6. Kadın Cinayetlerinin Kadınlar Üzerindeki Etkileri 12
2.2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu 13
2.2.1. Travmanın Demografik Değişkenlerle İlişkisi 14
2.2.2. Cinsel Saldırı, Cinsel İstismar ve Cinsel Taciz 15
2.2.3. Cinsiyetçilik ve Travma İlişkisi 16
2.3. Öfke 17
2.3.1. Öfke ve Cinsiyetçilik İlişkisi 18
2.3.2. Öfke ve Travma İlişkisi 18
2.4. Duygulanım 19
2.4.1.Duygu ve Cinsiyetçilik İlişkisi 20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 22
YÖNTEM 22

3.1. Örneklem 22
3.2. Veri Toplama Araçları 23
3.2.1.Demografik Bilgi Formu 23
3.2.2.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği 24
3.2.3.Travma Sonrası Stres Bozukluğu Kontrol Listesi 25
3.2.4. Durumluk Öfke Ölçeği 26
3.2.5.Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği 26
3.3. İşlem 27
3.4.Veri Analizi 28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 29
BULGULAR 29
4.1. Betimleyici istatistikler 29
4.1.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği 29
4.1.2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği 30
4.1.3. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği 30
4.1.4. Durumluk Öfke Ölçeği 31
4.2.Korelasyon Analizi Sonuçları 31
4.3. Bağımlı gruplar için T test analizi sonuçları 33
4.3.1. Araştırmanın Ana Değişkenleri İçin Yapılan T Test Analizi Sonuçları 33
4.3.2. Araştırmanın alt hipotezleri için yapılan t test analizi sonuçları 34
BEŞİNCİ BÖLÜM 38
TARTIŞMA 38
5.1. Çalışmanın Ana Değişkenleri Arasındaki Korelasyonların değerlendirilmesi 39
5.1.1.Cinsiyetçilik ve travma sonrası stres bozukluğu 39
5.1.2. Travma ve öfke 40
5.1.3. Negatif duygu ve öfke 41
5.2. Çalışmanın Ana değişkenlerinin T test sonuçlarının değerlendirilmesi 41
5.2.1. Düşmanca cinsiyetçilik 41
5.2.2. Korumacı Cinsiyetçilik 42
5.2.3. Öfke 42
5.2.4. Pozitif Duygular 43
5.2.5. Negatif Duygular 43

5.2.6. Travma Sonrası Stres Bozukluğu 44
5.3. Araştırmanın alt hipotezleri için uygulanan T test sonuçlarının değerlendirilmesi 44
5.3.1 Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi 44
5.3.2. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi 45
5.3.3. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi 46
5.4. Kadın hareketi 47
5.5. Kadın cinayetleri 48
5.6. Sınırlılıklar ve Öneriler 49
5.7. Klinik Uygulama Açısından Değerlendirilmesi 50
SONUÇ 52
Ek.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği 70
Ek.2. Travma sonrası stres bozukluğu kontrol listesi: 72
Ek.3. Durumluk Öfke Ölçeği 74
Ek. 4. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği 75
Ek.5. Demografik bilgi formu 76
Ek.6. Bilgilendirilmiş onam formu 77

KISALTMALAR

AU: Aşırı Uyarılma

CATF: Cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma

ÇDCÖ: Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği

DC: Düşmanca cinsiyetçilik

DSM: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

DÖÖ: Durumluk öfke ölçeği

HY: Heteroseksüel yakınlık

KA: Koruyucu ataerkillik

KC: Korumacı cinsiyetçilik

ND: Negatif duygu

OD: Olumsuz değişiklikler

PANAS: Pozitif ve negatif duygu ölçeği

PD: Pozitif duygu

TSSB: Travma sonrası stres bozukluğu

TSSBKL: Travma sonrası stres bozukluğu kontrol listesi

TABLOLAR

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik özellikleri

Tablo.4.1.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik alt boyutları betimleyici analiz sonuçları

Tablo.4.1.2. Travma sonrası stres bozukluğu alt boyutlarının betimleyici analizi

Tablo.4.1.3. Pozitif ve Negatif duygu puanlarının betimleyici analizi

Tablo 4.2.1. Son test ölçümüne göre değişkenlerin korelasyon analizi sonuçları

Tablo 4.2.2. Ön test ölçümüne göre değişkenlerin korelasyon analizi sonuçları

Tablo 4.3.1. Bağımlı gruplar için t test analizi sonuçları

Tablo 4.3.1.2. Alt hipotezler için t test analizi sonuçları

Tablo 4.3.2.4. Cinsel istismar geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi sonuçları

Tablo 4.3.2.5. Cinsel taciz geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi sonuçları

ÖZET

KADIN CİNAYETLERİNİN KADINLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TRAVMA, CİNSİYETÇİLİK VE DUYGULANIM EKSENİNDE DENEYSEL BİR ÇALIŞMA

Araştırmanın amacı kadın cinayetlerinin kadınları travma, cinsiyetçilik ve duygulanım ekseninde nasıl etkilediğini deneysel bir yöntemle ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırmaya 18-35 yaş arası 96 kadın katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcılar laboratuvar ortamında Travma Sonrası Stres Bozukluğu Kontrol Listesi (TSSBKL), çelişik duygulu cinsiyetçilik (ÇDCÖ), durumluk öfke (DÖÖ), Pozitif ve negatif duygu ölçeğini doldurmuştur (PANAS). 48 saat ardından katılımcılar yeniden laboratuvar ortamına gelmiş, kadın cinayetlerine yönelik bir videoya maruz bırakılmıştır. Videonun hemen ardından katılımcılar yeniden TSSBKL, ÇDCÖ, DÖÖ ve PANAS ölçeklerini doldurmuştur. Ön test son test ölçümü alındığından araştırmada bağımlı gruplar için t test analizi kullanılmıştır. Bulgulara göre videodan sonra katılımcıların korumacı cinsiyetçilik, durumluk öfke, negatif duygu puanları artmıştır. Düşmanca cinsiyetçilik ve pozitif duygu puanları azalmıştır. Travma sonrası stres bozukluğu düzeylerinde herhangi bir değişim gözlenmemiştir. Öfke ve negatif duygulanım kadın hareketine yönelmede önemli bir itici güç olduğundan araştırmadaki kadınların kadın hareketine yönelmeye açık hale geldiği söylenebilir. Sonuç olarak kadın cinayetlerinin medyada daha çok yer alması kadınların güçlenmesi ve birbirlerine destek olması için önemli bulunmuştur. Bulgular alan yazını çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: cinsiyetçilik, kadın cinayetleri, kadın hareketi, öfke, travma

ABSTRACT

THE EFFECT OF FEMİCİDES ON WOMEN: AN EXPERİMENTAL STUDY ON THE AXIS OF TRAUMA GENDER AND AFFECT

The aim of the research is to reveal experimentally how femicide affects women on the axis of trauma, gender and affect. Accordingly, 96 female participants between the ages of 18 and 35 were included in the study. The participants completed the Post Traumatic Stress Disorder Checklist (PTSDC), the Ambivalent Sexism Inventory (ASI), the State Anger Scale (SAS), the Positive and Negative Affect Scale in the laboratory. After 48 hours, the participants came back to the laboratory and were exposed to a video about femicides. After the intervention, the participants completed the same scales: PTSDC, ASI, SAS and PANAS. Paired sample T test analyses were conducted in order to see the possible effects of the video in accordance with pretest-posttest design. According to the findings, it was observed that the participants' benevolent sexism, state anger and negative emotion scores increased significantly after the video intervention whereas positive emotion and hostile sexism scores decreased. On the other hand, no change was observed in trauma scores. It can be assumed that anger and negative affect have a catalyzing role for women to lean towards the women' movement peeling off from their traditional gender roles. In conclusion, making femicides more coverage in the media may lead women to empowerment and in-group support. Findings were discussed in accordance with existing literature.

Key Words: anger, femicides, sexism, trauma, women's movement

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ VE AMAÇ

Cinsiyetçilik, cinsiyetlere göre ayrımcılık yapılması, geleneksel cinsiyet rollerinin kabul edilmesi ve cinsiyetlerin normlarla açıklanmasıdır. Cinsiyetçilik kavramı çoğunlukla kadınlara yönelik olumsuz davranış ve tutumları yansıtmakla beraber; bu kavram kadının ekonomik, sosyal, politik alanlardan dışlanmasını içerir (Benson ve Vincent, 1980; Glick ve Fiske, 1996; Sakallı-Uğurlu, 2003). Cinsiyetçilik, korumacı cinsiyetçilik ve düşmanca cinsiyetçilikten oluşmaktadır (Glick ve Fiske 1996). Düşmanca cinsiyetçilik, kadınlara yönelik yanlış ve katı yargıları içerirken; korumacı cinsiyetçilik ise kadını koruma, yüceltme, sevme gibi olumlu bir tonda duran ancak kadınları düşük statüde konumlandıran ılımlı yargılardır.

Cinsiyetçiliğin ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en ağır ve olumsuz sonucu kadın cinayetleridir (Aslan ve Kırışkan, 2022; Erükçü-Akbaş ve Karataş, 2020). Cinsiyetçilik, kadınlar üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır, psikolojik iyi oluşu olumsuz etkilemektedir (Swim ve ark., 2001). Travma ölüm, ağır yaralanma, cinsel saldırıyla tanımlansa da (American Psychiatric Association, 2013) kadınlara yapılan bu ayrımcılık ve kadın cinayetleri kadınların travmatize olmasına ve travma semptomları gelişmesine sebep olmaktadır (Berg, 2006).

Kadınların cinsiyetçilik ve cinsiyetçiliğin sonucu olan kadın cinayetleriyle başa çıkması için öfke önemli bir araçtır (Radke ve ark., 2016). Öfke, temel duygularımızdan biridir ve kişinin engellendiği durumlarda ortaya çıkar (Etzler ve ark., 2014). Öfke, kaygı ve travmatik stresle güçlü bir ilişki içerisindedir (Olatunji ve ark., 2010; Cankardaş ve Şalcıoğlu, 2021). Öfke ile birlikte kadınlar kendi hakları için harekete geçebilir ve

kendilerinde meydana gelen travma, olumsuz duygular gibi değişiklikleri ortadan kaldırabilmek için mücadele edebilirler (Radke ve ark., 2016).

Mevcut araştırma, cinsiyetçiliğin sonucu olarak kadın cinayetlerinin yine kadınlar üzerinde etkisini incelemektedir. Dolayısıyla araştırmaya yalnızca kadınlar dahil edilmiştir. Böylelikle cinsiyetçiliğin etkisi daha saf bir biçimde ortaya konulmuştur. Kadınların travma sonrası stres bozukluğu belirtileri, cinsiyetçilik, duygulanım ve öfke düzeyleri kadın cinayetleri haberini izlemeden önce ve sonra olmak üzere incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı kadın cinayetlerinin kadınları travma, cinsiyetçilik ve duygulanım ekseninde nasıl etkilediğini deneysel bir yöntemle ortaya koymaktır. Kadın cinayetlerinin etkisi travmatik stres belirtileri, cinsiyetçilik, öfke ve duygulanım üzerindeki etkisi incelenmiştir. Daha önce, literatürde sunulduğu üzere travma, cinsiyetçilik ve öfke değişkenlerinin birbirleriyle ikili şekilde ilişkisi incelenmiştir (Adams, 1990; Lieberman, 2004; Herman, 2007). Ancak bu değişkenler kadın cinayetleri ekseninde incelenmemiştir. Psikoloji alan yazınında kadın cinayetlerine ilişkin tez çalışmalarına nadiren rastlanmaktadır. Bu araştırmanın özgün yönü kadın cinayetlerinin kadınlara etkisini deneysel desenle incelemesidir. Bu araştırma öncelikle değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisini incelemektedir. Daha sonra kadınların, kadın cinayeti haberi izlemeden önce ve sonra olmak üzere aldıkları travma puanları, cinsiyetçilik puanları, öfke puanları ve duygulanım puanları karşılaştırılmıştır.

1.2. Araştırmanın Ana Hipotezleri

Kadın cinayetlerine ilişkin belgesele maruz bırakılan katılımcıların

H1: negatif duygulanım puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artması beklenmektedir.

H2: öfke puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artması beklenmektedir

H3: pozitif duygulanım puanının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde azalması beklenmektedir

H4:düşmanca cinsiyetçilik puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde azalması beklenmektedir.
H5:korumacı cinsiyetçilik puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde azalması beklenmektedir.
H6: travmatik belirti puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artması beklenmektedir.

1.3. Araştırmanın Alt Hipotezleri

1. Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların, cinsel saldırı geçmişi olmayan katılımcılara göre travma puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.
2. Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların, cinsel saldırı geçmişi olmayan katılımcılara göre öfke puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.
3. Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların, cinsel saldırı geçmişi olmayan katılımcılara göre pozitif duygulanım puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.
4. Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların, cinsel saldırı geçmişi olmayan katılımcılara göre cinsiyetçilik puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.
5. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların, cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre öfke puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.
6 Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların, cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre pozitif duygulanım puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.
7. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların, cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre cinsiyetçilik puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.
8. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların, cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre travma puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.
9. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların, cinsel taciz geçmişi olmayan katılımcılara göre öfke puanlarının anlamlı olarak daha yüksek olması beklenmektedir.

10. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların, cinsel taciz geçmişi olmayan katılımcılara göre pozitif duygulanım puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.
11. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların, cinsel taciz geçmişi olmayan katılımcılara göre cinsiyetçilik puanlarının anlamlı olarak daha düşük olması beklenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMLAR

2.1. Cinsiyetçilik

2.1.1. Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyetçilik

Cinsiyet kavramı kadın ve erkeğin biyolojik özelliklerini ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet ise yine biyolojik durumla ilişkili olup bununla birlikte psikolojik ve sosyolojik özellikleri de içermektedir. Toplumsal cinsiyet aynı zamanda cinsiyet kimliği, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet normlarını da kapsar (Deaux, 1985).

Toplumsal cinsiyetin bir sonucu olarak kadına yönelik olumsuz tutumlar ve ayrımcılık ise toplumsal cinsiyetçiliktir (Briffiault, 1990). Toplumsal cinsiyetçilik aynı zamanda bir önyargı türüdür (Glick ve Fiske, 1996). Önyargı bir bireye ve gruba yönelik dini, etnik, ırksal olabilir. Bununla birlikte sadece sakıncalı olarak görünen bir gruba ait olduğu için o gruba ait olan bireye yönelik düşmanca tutum ve duygular sergilemek de önyargıdır (Allport, 1954) Buna göre önyargı, dolayısıyla da toplumsal cinsiyetçilik doğuştan değildir, sonradan öğrenilir. Önyargı sahibi birey bu önyargısıyla sahte bir kimlik kazanır ve öz değer duygusu geliştirir. Yani önyargı kişiye güçlülük hissi ve öz saygı verir. Önyargılar doğrultusunda hareket etme ise ayrımcılıktır. Ayrımcılık, sözlü tacizden soykırıma kadar gidebilir. Bu sebeple toplumsal cinsiyetçilik bir önyargı olarak karşımıza çıkmakta ve ayrımcılığa sebebiyet vermektedir. Toplumsal cinsiyet, farklılık üzerinden tanımlanmaktadır. Bu farklılık, kadın ve erkek arasındaki farklılığın abartılması ve zıtlıklarının vurgulanmasıdır (Hare-Mustin ve Marecek, 1988).

Cinsiyetçilik, kadın erkek eşitsizliğini destekleyen tutum, inanç ve davranışlar; örgütsel, kurumsal ve kültürel uygulamalardır ve kişilerin cinsiyetlerine göre değerlendirilmelerini yansıtır (Swim ve Hyers, 2009). Cinsiyetçilik, erkekler ve kadınlar arasındaki rollerin ve ilişkilerin nasıl olması ya da olmaması gerektiğini emreder ve erkeklerin kadınlara göre üstünlüğünü öne sürer (Dardenne ve ark., 2007). Cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yaratmaktadır. Cinsiyetçi ideolojilerde cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyetler arası hiyerarşisi artmaktadır (Brandt, 2011). Cinsiyetçilik tipik olarak kadınlara yönelik düşmanlığın bir yansıması olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu görüş cinsiyetçiliğin önemli bir yönü olan kadınlara yönelik olumlu duyguları içeren ayrımcılığı ihmal etmektedir. Toplumsal cinsiyetçilik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Glick ve Fiske, 1996).

2.1.1.1.Düşmanca cinsiyetçilik. Düşmanca cinsiyetçilik, Allport'un klasik önyargı tanımı ile paralel özellikleri içerir ve kadınları ekonomik, yasal ve politik görevlerde aktif rol alamayacak kişiler olarak nitelendirir. Düşmanca cinsiyetçilik, hatalı ve katı bir genellemeye dayalı olan antipatidir (Allport, 1954). Genellikle erkekleri feminist ideoloji veya cinsel baştan çıkarma yoluyla kontrol etmeye çalıştığı düşünülen kadınlara karşı gösterilen açıkça düşmanca bir tutumdur (Glick ve Fiske, 1996). Erkeklerde düşmanca cinsiyetçilik, tecavüz eğilimi ile ilişkilidir (Masser ve ark.,2006).

Düşmanca cinsiyetçiliğe maruz kalmak, toplumsal cinsiyetin adil olmadığını ve kadın olmanın, avantajları azalttığının algılanmasına sebep olur. Kadınlar düşmanca cinsiyetçilik ile karşılaştıklarında daha olumsuz duygular hissetmektedirler. Bunun sonucu olarak düşmanca cinsiyetçiliğe maruz kalan kadınların toplu eylemlere katılma ihtimali artmaktadır (Becker ve Wright, 2011).

Düşmanca cinsiyetçiliğe maruz kalmak kadınların toplu eylemlere katılma olasılığını artırmasına rağmen uzun vadede kadınların özgüvenini olumsuz yönde etkilemektedir (Dardenne ve ark., 2007).

2.1.1.2. Korumacı Cinsiyetçilik. Korumacı cinsiyetçilik, bireysel olarak olumlu algılanan, kadınlara yönelik yardım etme, yakınlık arama gibi davranışlara yol açan, kadınları sosyal açıdan sınırlı rollerde gösteren kalıpyargıları ifade etmektedir. Kadınları, erkeklerin korumasına ve desteğine ihtiyaç duyan sıcak ama beceriksiz veya zayıf bireyler olarak tasvir etmektedir. Kadınları klişe ve sınırlı rollere uygun olarak tanımlamaktadır. Duygu tonu olumlu gözükmektedir. Ayrıca tipik olarak toplum yanlısı veya yakınlık arayan olarak kategorize edilen davranışları ortaya çıkarma eğilimindedir. Olumlu duygulara rağmen, korumacı cinsiyetçiliğe maruz kalan bireyler geleneksel kalıplara sıkıştırılır ve erkek egemenliğindedir. Korumacı cinsiyetçiliğe maruz kalmak zarar vericidir çünkü kaynak sağlayıcı erkektir ve kadın erkeğe bağımlı olmak durumundadır. Korumacı cinsiyetçilik kadının korunması, sevilmesi gibi olumlu tutumları içermekte gibi gözükse de aslında kadınların erkeklere göre daha zayıf algılanmasına sebebiyet vermektedir. Korumacı cinsiyetçilik kadını ev içi rollere hapsetmek için rasyonel sağlamaktadır (Glick ve Fiske, 1996).

Korumacı cinsiyetçilik, patronluk taslayan davranışlarla ilişkilidir. Bu davranışlar, diğerlerini küçümseyen bir tavrı, patronluk taslayan tarafın üstünlüğünü ve bu üstünlüğün sonucunda karşı tarafın aşağı olmasını ima etmektedir. Kısacası erkeğin, kadından üstün olduğunu vurgulamaktadır. Korumacı cinsiyetçilik hayırsever bir tonda, iyi huylu bir önyargı olarak gözükmesine rağmen kadınların bilişsel performansını olumsuz yönde etkilemektedir (Dardenne ve ark.,2007).

Korumacı cinsiyetçiliğe maruz kalmak cinsiyete özgü sistemleri gerekçelendirmekte ve kadın olmanın kişisel avantajları olduğu algısını artırmaktadır. Böylelikle görünüşte olumlu klişeleri içeren korumacı cinsiyetçilik, kadınları toplu eylem fikrinden uzaklaştırmakta, kadınların cinsiyet eşitsizliğine yönelik direncini baltalamaktadır (Becker ve Wright, 2011).

2.1.2. Cinsiyetçiliğin Demografik Değişkenlerle İlişkisi

Kadınlarda hem korumacı hem de düşmanca cinsiyetçilik, erkekler de ise düşmanca cinsiyetçilik erken yetişkinlik döneminde nisbeten yüksek, orta yetişkinlikte daha düşük ve yetişkinliğin sonlarında ise en yüksektir. Erkeklerde korumacı cinsiyetçilik, yaşla birlikte artış göstermektedir. Buna karşın herhangi bir yaş grubunda cinsiyetçilik zamanla artmamıştır. Bu durum, zamanla insanların daha eşitlikçi bir hale geldiğini düşündürmektedir (Hammond ve ark., 2018).

2.1.3. Cinsiyetçiliğe Tepki

Kadınların çoğu cinsiyetçi ifadeleri sakıncalı ve önyargılı bulmaktadır. Ancak kadınlar, cinsiyetçi ifadelere istedikleri gibi yanıt verememektedir. Kadınlar bu ifadelere yanıt verirken risksiz davranmakta, kibar yanıtları tercih etmektedirler. Kadınlar, diğer kadınlarla beraber olduğunda cinsiyetçi ifadelere daha az tepki verme eğilimindedir, bu eğilim sorumluluğun bölüştürülmesi ile ilişkili gözükmektedir. Yanıt verme eğilimi en yüksek olanlar ise aktivist kadınlardır. Bu doğrultuda feminist kimlik, cinsiyetçiliğe karşı aktif bir duruş sergilemekle ilişkilidir (Swim ve Hyers, 1999). Kendini feminist olarak tanımlayan kadınlar, cinsiyetçiliğe karşı daha çok tepki göstermektedir. Benzer şekilde cinsiyetçiliğe tepki veriyor olmak da kadınların kendilerini feminist olarak tanımlamasına neden oluyor olabilir.

Cinsiyetçiliğe yönelik yüzleşme söz konusu olduğunda cinsiyetçiliğe maruz bırakan failin özellikleri de dikkate alınmalıdır. Fail tanıdıklığı ve statüsü kadınların verdiği tepkileri etkilemektedir. Cinsiyetçiliğe yönelik yüzleşme fail tanıdık ve statüsü eşit olduğunda artmaktadır. Daha yüksek statüdeki faillerle yüzleşmek kadınların işlerini kaybetmesi, cinsiyetçi bir ortamda çalışmak zorunda kalmaları gibi önemli zorluklar doğurabilir

(Ayres ve ark., 2009). Bu zorluklara rağmen kadınların önemli bir kısmı cinsiyetçi ifade karşısında pasif kalmamaktadır. Öte yandan kadınlar, cinsiyetçiliğe karşı meydan okuma arzusu ve doğrudan yanıt vermeye engel olan toplumsal baskılar arasında mücadele vermektedir. Ayrıca, yüzleşmenin maliyetiyle ilgili endişeler, cinsiyetçi davranışlar hakkında toplum içinde şikayette bulunmanın cesaret gerektirdiği fikrini desteklemektedir (Swim ve Hyers, 1999).

Erkeklerin çoğunluk olduğu bağlamlarda cinsiyetçiliğe maruz kalmak, kadınlarda daha çok tepkisel davranışa ve uyum sorunlarına yol açmaktadır (Lawson, 2020). Erkeklerin yüksek statülü rollere sahip olma olasılığının kadınlardan daha yüksek olması cinsiyetçilikle ilgili temel bir sorundur. Statü ve otorite hiyerarşilerinde yüksek statülü roller üstlenen kişilerden nispeten baskın ve bağımsız davranışlar beklenirken, düşük statülü roller üstlenen kişilerden nispeten daha boyun eğici ve uyumlu davranışlar beklenir. Bu nedenle, günlük yaşamda, özellikle erkeklerin daha yüksek statülü rolleri nedeniyle, kadın ve erkeğin arasında tepki verme, kendini ifade etme açısından büyük farklılıklar olabilir (Eagly ve Chrvala, 1986).

Cinsiyetçiliğe verilen tepki kadınların farkındalık düzeyiyle de ilişkilidir. Örneğin kadınların cinsiyetçilik farkındalığı düşük olduğunda, bu kadınlar var olan cinsiyet sistemini olduğu gibi kabullenme ve meşrulaştırma eğilimindedirler. Kadınların cinsiyetçiliğe yönelik farkındalığı olduğunda cinsiyetçiliğe ilişkin olumsuz duygular yaşasa bile harekete geçmeyip kendini suskunlaştırma eğiliminde olabilirler. Bununla birlikte cinsiyetçiliğe yönelik farkındalığı olan kadınlar; cinsiyetçi tutum ve davranışlara bireysel olarak doğrudan karşı koyma, cinsiyetçilikle yüzleşme gibi tepkilerde bulunabilirler. Cinsiyetçilik farkındalığı yüksek düzeyde olan kadınlar ise kolektif hareketlerde bulunma gibi tepkiler gösterebilirler (Sakallı, 2021).

Bu çeşitli tepkiler arasında yer alan ‘toplumsal cinsiyet rollerinin kabulü ve cinsiyetçiliğin farkında olmama’ içselleştirilmiş cinsiyetçilik olarak adlandırılmaktadır. İçselleştirilmiş cinsiyetçilik kendini nesneleştirme ve edilgenlikle ilişkilidir. Bunun yanı sıra

içselleştirilmiş cinsiyetçilik, kadın düşmanlığı, kadınların değersizleştirilmesi, kadınlara güvensizlik, erkek üstünlüğüne olan inancı da desteklemektedir (Szymanski ve ark., 2009).

Geleneksel cinsiyet rollerini içselleştiren kadınlar, ilişkinin sonlanmasından korkma, misilleme beklentisi, kötü hissetme ya da enerjilerini boşa harcama gibi gerekçelerle, cinsiyetçiliğe karşı sessiz kalmayı tercih edebilmektedir. Buradaki motivasyon çatışmadan kaçınmak olarak gözükmektedir. Bu durumda kadınlar isteklerini ve sorunlarını dile getirememektedir. Bu durum yine bir önceki paragrafta bahsedilen kendini suskunlaştırma olarak bilinmektedir (Hyers, 2007; Swim ve ark., 2010).

Kadınların cinsiyetçilikle başa çıkmak için kullandığı diğer bir strateji ise faille yüzleşmektir (Kaiser ve Miller, 2004). Cinsiyetçilikle yüzleşme sadece sözel olarak yanıt vermeyi değil, eleştirme, şaşkınlık, espri yapma, alaya alma iğneleme ve iğrenme gibi sözel olmayan tepkileri de içinde barındırır (Swim ve Hyers, 1999).

Cinsiyetçilik farkındalığı olan kadınların bir kısmı kolektif harekete katılmayı tercih etmektedir. Kolektif hareket dezavantajlı grubun eşitsizlikle yüzleşmek için hareket geçme çabasıdır (Wright ve ark., 1990). Cinsiyet eşitsizliğini azaltmanın en etkili yolu ise yine kolektif kadın hareketleridir. Kadın hareketinin bir sonucu olarak eşitsizlik azalır ve değişim için gereken politik baskı oluşur (Radke ve ark., 2016).

2.1.4. Cinsiyetçiliğin Etkileri

Kadınlar haftada bir ya da iki defa kendilerine rahatsızlık veren cinsiyetçi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Geleneksel cinsiyet rolleri, önyargılar, cinsel nesneleştirme, aşağılayıcı yorumlar ve davranışlar bu cinsiyetçi güçlükleri karakterize etmektedir. Kadınlar bu önyargıları daha fazla deneyimlemektedir. Günlük cinsiyetçiliğin kadınlar için önemli psikolojik sonuçları vardır. Cinsiyetçiliğe maruz kalmak, kadınların konforunu etkiler ve önemli bir öfke kaynağıdır. Cinsiyetçiliğe maruz kalmak hem erkekler hem de kadınlar

için, ancak özellikle kadınlar için depresyon, düşük benlik saygısı, düşük sosyal devlet algısı ile ilişkilidir. Cinsiyetçi olaylar deneyimlemek psikolojik stresle ilişkilidir (Szymanski ve ark., 2009). Buna ek olarak kadınlar ve erkekler arasındaki fark cinsel nesneleştirilme deneyiminde ortaya çıkmaktadır. Çünkü erkekler cinsel nesneleştirmeyi nadir olarak yaşarken kadınlar oldukça yaygın biçimde deneyimlemektedir (Swim ve ark., 2001). Bu durum kadınların depresyon düzeylerini ve iyi oluş biçimlerini tehdit etmektedir (Fredrickson ve Roberts, 1997).

Pek çok kadın kültürün kadınları nesneleştirmesini içselleştirmektedir. Bu sebeple bedenlerinin görüşünü sürekli izlemekte ve bunun sonucu olarak bilinç akışında bozulma yaşamaktadır. Bedenin görünüşünü sürekli biçimde takip etmek duygu, motivasyon ve dikkat süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Kadın bedeni kamusal alanlarda değerlendirmeye tabii tutulmaktadır. Kadınlar bu ortamlarda bulunurken kendilerini güçlendiren önlemler almakta ve stratejiler geliştirmektedir. Kadınların nesneleştirilmesi kadınların refahını azaltmakta ve potansiyelini sınırlandırmaktadır (Fredrickson ve Roberts, 1997).

2.1.5. Cinsiyetçiliğin Somut Göstergesi Olarak Kadın Cinayetleri

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınlara yönelik ayrımcılığın artmasına yol açmaktadır. Bu ayrımcılığın sonucu olarak kadınlar toplumda güçsüzleştirilmekte ve cinsiyete dayalı şiddeti beraberinde getirmektedir. Kadın cinayetleri de bu eril şiddetin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Aslan ve Kırışkan, 2022). Kadın cinayeti, genellikle bir erkek tarafından bir kadının kasıtlı şekilde; sırf kadın olduğu için öldürülmesidir. Kadın cinayetleri kadın düşmanlığı ve kadına şiddetin en yıkıcı noktasıdır. Bu cinayetler yakın partner, aile üyeleri, tanıdıklar ve yabancılar tarafından işlenir ve bu şekilde sınıflandırılır. Kadın cinayetleri bu sınıflandırmaya göre aleni şekilde işlenebilir ancak kadına şiddet ve sağlık politikaları sebebiyle devletler tarafından işlenen örtük kadın cinayetleri de vardır. Her yıl binlerce kadın başarısız kürtajlar sonucunda ölmektedir (Russell, 2008).

Türkiye'de 2022 yılında 334 kadın cinayeti bulunmaktadır. Kadın cinayetlerinin yanı sıra 245 kadın ölümü şüpheli bulunmuştur. Bu veriye göre 579 kadın, genellikle evli oldukları erkek tarafından kendi evlerinde, ateşli silahla öldürülmüştür. Bu cinayetlerin en yaygın bahanesi 'kadınların kendi hayatlarına dair karar almak istemesidir' (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2023; Cavlak ve ark., 2023). Cinsiyetçilik düzeyi arttıkça kişiler kadın cinayetlerini meşrulaştırmaktadır. Kadın cinayetleri karşısında kadınlar genellikle hem faile hem de toplumsal yapıya atıfta bulunmaktadır (Üzümçeker ve Akfırat, 2018). Kadın cinayetleri toplumsal bir sorundur ve devletlerin bu sorun için önlem almaması, kadın cinayetleri ile ilgili yatırım yapmaması bu cinayetleri büyük ölçüde etkilemektedir (Taşkın, 2022). Özellikle kadınların işsizlik oranındaki artış ve erkeklerin işsizlik oranındaki düşüş kadın cinayetleri artırmaktadır. Dolayısıyla kadın istihdamının artırılması ve kadınların ekonomik özgürlüğünün tesis edilmesi kadın cinayetlerini önlemedeki temel faktörlerden biridir (Anavatan ve Kayacan, 2023).

2.1.6. Kadın Cinayetlerinin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Kadın cinayetleri karşısında kadın örgütleri, protestolar düzenlemekte ve cinsiyet eşitsizliğine dayalı sistemi kınamaktadır, kampanyalar yürütmektedir. Kadın örgütleri, kadın cinayetlerini ve kadına yönelik şiddeti azaltmak için psikolojik danışmanlık, eğitim, meslek edindirme, güvenlik tesis etme gibi yöntemler kullanmaktadır (Prieto-Carrón ve ark., 2007). Kadın cinayetlerine vekaleten maruz kalan; annesi, ablası öldürülen kadınlar ise bu cinayetlerin psikoloji yükü ile mücadele etmek için diğer kardeşler ile dayanışma içerisinde olma, anneyi örnek alma, vasiyet gerçekleştirme, koruyucu ve destekleyici sosyal çevreden yararlanma, eğitime yönelme ve kadına şiddetle mücadeleye yönelik aktivitelere katılma gibi yöntemler kullanmaktadır (Erükçü Akbaş ve Karataş, 2020). Ancak feminist olmayan, kadın örgütlerinde yer almayan ya da kadın cinayetlerine vekaleten maruz kalmamış kadınların bu cinayetlerden ne şekilde etkilendiğine dair literatürde eksiklik bulunmaktadır. Buna yönelik olarak mevcut çalışma kadın cinayetlerinin kadınlar üzerindeki etkisini üniversite öğrencisi olan kadınlar üzerinde araştıracaktır.

2.2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) DSM-5 te (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5) ölümle, ağır yaralanmayla, cinsel saldırıya doğrudan ya da tanık olarak maruz kalma üzerinden tanımlanmıştır. Öfke patlamaları, kendine zarar veren davranışlarda bulunma, tetikte olma, irkilme odaklanma güçlükleri uyku bozuklukları ve disosiyasyon gibi belirtilerle karakterizedir (American Psychiatric Association, 2013). Travma şahsen yaşanmasa da haberlerde savaş, çatışma gibi travmatik olayları izleme de geçmiş yıllarda TSSB'nin travmatik olay tanımını karşılamaktaydı ancak bu tanımlama sınırlandırılmış ve artık yalnızca doğrudan travmatik olaya maruz kalma TSSB'nin bir koşulu haline gelmiştir (McNally, 2009). Mevcut araştırmada katılımcılar, travmatik olaya belgesel üzerinden maruz kaldıkları için TSSB belirtilerinde artış olup olmaması DSM IV'ten DSM5'e geçerken yapılan bu değişikliğin sonuçlarına kanıt oluşturmaktadır.

Travma, travmaya maruz kalan kişiyi çaresiz hale getirmektedir. Travmada kişiyi çaresiz bırakan kaynak doğa olduğunda bir afet söz konusuyken travmanın kaynağı başka bir insan ise vahşet söz konudur. Travmatik olaylar kişilerin kontrol, bağ kurma ve anlam duygusunu yıkıma uğratmaktadır. Travmatik olay sırasında kişinin eylemleri sonuç vermediğinde; direnmek, kaçmak mümkün olmadığında kişinin savunma sistemleri tahrip olmakta, düzensizleşmekte ve TSSB belirtileri zamanla ortaya çıkabilmektedir (Herman, 2007).

TSSB'nin etiyolojisinde kaygı bozuklukları ile paralel şekilde genetik risk faktörlerinin rolü bulunmaktadır (Tambs ve ark., 2009). Genetik faktörlere ek olarak korku ile ilişkili mekanizmalardan amigdalanın yüksek faaliyeti de TSSB de etkildir (Rauch ve ark., 2000). İnsanların yol açtığı travmalar, doğa kaynaklı travmalara göre daha fazla TSSB'ye sebep olmaktadır. Örneğin cinsel şiddet travmalarının TSSB'ye sebep olma sıklığı doğal afetlerden daha fazladır (Charuvastra ve Cloitre 2008).

2.2.1. Travmanın Demografik Değişkenlerle İlişkisi

Travmatik olay yaşama açısından kadınlar ve erkekler arasında fark gözlenmemesine rağmen travmatik olay yaşayan kadınların, erkeklere kıyasla TSSB geliştirme olasılığı daha fazladır. Travma konusunda, cinsiyetler arası farkı açıklamada, travmaya maruz kalma oranı, travma türü, travma geçmişi ve travmaya maruz kalınan yaş gibi faktörler etkilidir (Olff ve ark, 2007).

TSSB geliştirme, travma sonrasındaki başa çıkma stratejileri ile ilişkilidir. Travmatik olaylara tepki olarak kadınlar ve erkekler farklı başa çıkma stratejileri geliştirebilirler. Bu doğrultuda erkekler kadınlara göre daha etkili başa çıkma stratejileri geliştirmektedir. Kadınlar travma ile başa çıkmada alkol kullanımı ya da inkar gibi kaçınma stratejilerini kullanma eğilimindedir. (Olff ve ark., 2007). Kadınlar ve erkeklerin farklı başa çıkma stratejileri toplumsal cinsiyet ile ilişkilidir. Toplumsal cinsiyet rollerinin travma ile başa çıkmaya etkisi vardır. Çift cinsiyet özelliklerine sahip olan, diğer bir deyişle feminen ve maskülenliği eşit düzeyde taşıyan bireylerin psikolojik esnekliği ve başa çıkma becerileri sadece feminen ya da sadece maskülen gruplara göre daha yüksek düzeydedir (Cheng, 2005). Kadınlar erkeklere kıyasla daha yüksek düzeyde travma sonrası büyüme bildirmişlerdir (Swickert ve Hittner, 2009)

Travmayı değerlendirmede cinsiyetler arası farklılık vardır. Kadınlar, erkeklere göre cinsel saldırı senaryolarına daha çok inanma eğilimindedir. Cinsel saldırı senaryolarına inanma arttıkça düşmanca cinsiyetçilik düşüş göstermektedir. Öte yandan gerçekten travma yaşamış bireyler ise bu senaryolara daha çok inanma eğilimindedirler (Cromer ve Freyd, 2007).

Kadınlarda travma sonrası stres bozukluğunun daha fazla görülmesinin sebebi kadınların cinsel saldırı, tecavüz, cinsel ve fiziksel taciz gibi olaylar yaşarken erkeklerin fiziksel hasar ya da kaza yaşıyor olmasıdır. Kadınlar erkeklerden daha farklı yaşam koşullarıyla karşı karşıyadır (Breslau ve ark., 1997). Ayrıca kadınlar, erkeklere göre travmaya daha erken yaşta maruz kalmaktadır (Olff, ve ark., 2007).

Travma sonrası stres bozukluğu ile cinsel saldırının ilişkisinin yanı sıra cinsel taciz de travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkilidir. Cinsel tacize maruz kalan bireyler, maruz kalmayanlara göre daha negatif duygular bildirmişlerdir ve TSSB belirtileri ile yaşadıkları cinsel tacizin niteliği pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (McDermut ve ark, 2000).

2.2.2. Cinsel Saldırı, Cinsel İstismar ve Cinsel Taciz

Cinsel saldırı, bir kişinin vücut dokunulmazlığını cinsel davranışlar yoluyla ihlal etmektir. Cinsel saldırının nitelikli hali tecavüz, baskı ve tehdit yoluyla kişiyi cinsel birleşmeye zorlamak olarak tanımlanmaktadır (Türk Ceza kannu, 2004; Mukhtar ve Mukhtar, 2022). Cinsel saldırı depresif bozukluklara ve travma sonrası stres bozukluğuna yol açan bir travma şeklidir (Dworkin, 2020).

Yetişkin yaşamındaki travma kişiliğin biçimlenmiş yapısını bozar fakat çocukluk dönemindeki travma kişiliğin kendisini biçimlendirir, çarpıtır (Herman, 2007). Cinsel istismar 18 yaş öncesindeki çocuklara karşı gerçekleştirilen tehdit, hile, zor kullanımına dayalı her türlü cinsel davranışı kapsar (Türk Ceza Kanunu, 2004). Hem psikolojik hem de yasal olarak çocuğa yapılan cinsel davranış, bakımveren tarafından uygulandığında daha olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Psikolojik olarak çocuğun temel güven duygusu kaybolur, suçluluk duygusu geliştirir, çocuk olağanüstü başa çıkma mekanizmaları geliştirmeye başlar ve saldırganla iyi anlaşmaya çalışır çünkü çoğu zaman çocuğun istismarını engelleyecek tek kişi istismarcının kendisidir (Herman, 2007). Yasal olarak da istismarın bakımverenden geliyor olması durumunda istismarın nitelikli hali sayılır ve faile verilecek cezada artırıma gidilir.

Cinsel taciz, düşmanca, saldırgan ve korkutucu bir ortam yaratan cinsel şakalar, dokunma, sözlü taciz gibi davranışları kapsamaktadır. Kadınların istihdam olanaklarını engellemekte, saygınlıklarını azaltmaktadır. Cinsel taciz, cinsiyetçiliğin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Franke, 1996; Welsh, 1999).

2.2.3. Cinsiyetçilik ve Travma İlişkisi

Cinsiyetçilik, kadınların zihinsel sağlığını ve refahını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Cinsiyetçiliğin kadınlar üzerindeki bu olumsuz etkisini anlamak için cinsiyetçilik kavramının önemli bir mekanizması olan 'cinsel nesneleştirme' ye bakmak gerekir. Cinsel nesneleştirmeye göre kadınlar 'başkaları tarafından kullanılmak ya da tüketilmek' için değer verilen objelerdir. Buradaki nesneleştirme ve dolayısıyla cinsiyetçilik, ataerkil ve sosyal yapılarla sürdürülmektedir (Fredrickson ve Roberts, 1997). Böylelikle cinsiyetçiliğin bu olumsuz etkisi, travmatik bir yapılanmaya zemin oluşturmaktadır (Cheng, ve Youngju Kim 2018).

Feminist Travma teorisine göre kişiyi travmatize eden şey sadece yaşam ve güvenlik tehdidi olmaktan ziyade sosyal bağlam tarafından kişiye verilen tepki ve dikte edilen 'travmatize olma' deneyimidir. Cinsiyetçilik de bu perspektiften ele alındığında bir travma faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır (Brown, 2004). Cinsiyetçiliğin olumsuz etkileri, kabus, yeniden deneyimleme, hissizleşme gibi travma belirtilerine sebep olarak kişinin güvenliğini sarsmaktadır (Root, 1992; Brown, 2004).

Doğal afet, savaş ve soykırım gibi tümü kamusal alanda meydana gelen diğer travma türlerinden daha çok hedefin kadın ve çocukların daha olası olduğu kişilerarası şiddet travmaları, araştırmacılar tarafından göz ardı edilmektedir (Brown, 2017).

Travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinin oluşması için yoğun düzeyde şiddete gerekmektedir; günlük toplumsal olayları da kapsamaktadır. Ayrımcılığa maruz kalmak

ve dışlanmak, travmatik stres yaratmaktadır (Adams, 1990; Herman, 2007). Cinsiyetçilik, neredeyse her gün maruz kalınan ve şiddet içermeyen durumlarda bile travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkilidir (Berg, 2001). Yakın zamanda cinsiyetçiliğe maruz kalmak TSSB ile ilişkilidir. Travmatik olayın tanımı, şiddet içermeyen günlük cinsiyetçiliği de kapsayacak şekilde genişletilebilir (Berg, 2006). Cinsiyetçiliğe dayanan mikro düzeydeki saldırganlıklar, kadınların hem kendilerine yönelik hem de diğer kadınlara yönelik algısını değiştirdiğinden ve kişisel inançlarını, değerlerini olumsuz etkilediğinden travmatik strese neden olmaktadır (Cherry ve Wilcox, 2020).

Kadınlara yönelik ayrımcılık, önyargı ve istismar patolojik bir etkiye neden olmaktadır. Günlük hayatta uygulanan cinsiyetçilik bilinçsiz ya da gizli olsa bile kümülatif bir etkiyle büyümekte ve travma semptomları yaratmaktadır. Kadınların cinsiyetçilikle travmatize edilmesi kadınları olası travmalara karşı daha savunmasız hale getirmektedir (Berg, 2006). Toplumsal sistemin içerisinde yer alan, her gün karşımıza çıkan cinsiyetçilik kavramı kadınlarda travmaya sebep olabilmektedir (Sanders, 2021)

2.3. Öfke

Cinsiyetçilik kadınlara yönelik bir eşitsizlik yaratmakta ve kadınların engellenmesine sebep olmaktadır. Bu eşitsizlik, cinsiyetçilik ve engellenmişlik ise öfke ile kendini göstermektedir. Kadınlar, erkeklere göre daha fazla cinsiyetçiliğe maruz kaldığından psikolojik olarak daha olumsuz etkilenir ve daha çok öfkelenirler (Swim ve ark., 2001). Cinsiyetçilik, kadınların yaşamını olumsuz yönde etkiler ve aynı zamanda önemli bir öfke kaynağıdır (Szymanski ve ark., 2009). Öfke, kişinin engellenmesi sonucunda ortaya çıkan temel bir duygudur ve günlük hayatta önemli bir role sahiptir (Etzler ve ark., 2014).

Öfke, değişime neden olan bir kaynaktır ve değişime neden olduğunda güçlenmeyi beraberinde getirmektedir (Lorde, 1997). Çünkü öfke ortaya çıktığında kadınlar cinsiyetçiliğe karşı çıkmakta ve kendi haklarını savunmak için çaba göstermektedir (Radke ve ark., 2016). Öfke, korku duygusu ile beraber ortaya çıktığında kadınların

feminist eylemlere katılması için itici bir güç haline gelmektedir. Öfke, korku duygularının aktivizme yönelik bir motivasyon kaynağı olarak kullanılması için bu duyguların daha kontrol edilebilir olması gerekmektedir. Azınlık gruba ait kadınlar, seks işçileri, LGBTQ+ bireyler için öfke ve korku gibi duygular itici bir güç olmayabilir. Azınlık gruba ait gruplar da feminist hareketin önemli bir kısmını oluşturduğundan feminist harekette öfke, korku gibi itici güç olan duyguların yanı sıra üzüntü ve utanç gibi duyguların motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Üzüntü ve utanç gibi duygular da kadın hareketi için itici bir güç olabilir. Ancak bu duyguların düzenleyebilmesi, duyguların kaynağının anlaşılması gerekmektedir. Polis şiddeti kadınlar için tahmin edilebilir ve kontrol edilebilir bir korku kaynağı olduğundan feminist hareket için itici bir güç olarak değerlendirilirken; erkek şiddeti ya da sosyal dışlanmaya yönelik korku hem sistematik hem de tahmin edilemez olduğundan feminist hareketi engelleyen unsurlar arasında yer alabilir. Buna yönelik olarak duyguları ele alırken kaynağını saptamak önemli gözükmektedir (Blais, 2023).

2.3.1. Öfke ve Cinsiyetçilik İlişkisi

Cinsiyetçilik kadınlarda psikolojik strese yol açmaktadır ve kadınlar için bir öfke kaynağıdır (Szymanski ve ark, 2009). Cinsiyetçilik kadınların hak ve özgürlüklerini kısıtlamaktadır. Cinsiyetçilikle karşı karşıya kalan kadınlar kendi haklarını savunmak amacıyla kadın hareketine yönelmektedir. Cinsiyetçiliğe karşı kadın hareketine yönelmedeki en güçlü motivasyon kaynağı kadınların cinsiyetçilik karşısında ortaya çıkardıkları öfkedir. Bu öfke ortaya çıktığında kadınlar cinsiyetçiliğe karşı çıkmakta ve kendi haklarını savunmak için çaba göstermektedir (Radke ve ark., 2016).

2.3.2. Öfke ve Travma İlişkisi

Öfke travma sonrası stres bozukluğu şiddetini belirlemede baskın bir yordayıcıdır (Schell ve ark., 2004). Travmada yeniden deneyimleme şeklinde gözlenen ruminatif süreç, uyarılma kümesinin içerisinde yer alır. Öfke de travmanın uyarılma kümesinin içerisinde

düştüğünden öfke ve yeniden deneyimleme yani öfke ve travma oldukça güçlü bir ilişki içerisindedir (Orth ve Wieland, 2006). Öfke TSSB'nin tedavisini engellemektedir. Bu sebeple TSSB yi iyileştirmek için öfkeye yönelik çalışmaların da yürütülmesi gerekmektedir (Mchugh ve ark., 2012).

Öfke düzeyi ile travmatik stres belirtileri arasında yüksek düzey pozitif ilişki bulunmaktadır. Öfke düzeyi travmatik stres belirtilerindeki değişimin %22'sini açıklamaktadır (Cankardaş ve Şalcıoğlu, 2021). Bu ilişkiyi açıklayabilecek en önemli faktör hem öfkenin hem de kaygının amigdala tarafından düzenleniyor olmasıdır. Böylece anksiyete bozuklukları ve travmatik stres, öfke ile beraber gözlenmektedir (Olatunji ve ark., 2010). Öfke travmanın önemli bir parçası olmasına rağmen; travmanın sebebi ya da sonucu değildir. Bir sebep ya da sonuç ilişkisi olmaksızın travma semptomları öfkeyi yordayabilmektedir. Tek başına öfke ise travmayı yordamak için yeterli değildir (Orth ve ark., 2008). Sonuç olarak cinsiyetçilik, öfke ve travmatik stres arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır.

2.4. Duygulanım

Duygu, duygulanım ve duygudurum birbirinden farklı kavramlardır. Duygudurum kişinin uzun vadeli, değişmeyen duygusal durumunu kast eder. Duygu, kişinin içsel ve dışsal olayları değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan tepkileridir. Duygulanım ise kısa vadeli, uyarılmalardır. Duygular, merkezinde duygulanımı içermektedir. Duygulanım genelde hoş ya da nahoşluk derecesi esas alınarak değerlendirilmektedir (Bakir ve McStay, 2023). Mevcut araştırmada yapılan manipülasyon sonucundaki uyarılmalar değerlendirileceğinden duygulanım kavramı esas alınmıştır.

Duygulanım pozitif ve negatif olmak üzere iki alt boyutta incelenmektedir (Russell, 1980; de Jesús Cardona-Isaza ve ark., 2023). Pozitif duygulanım, insanları hayatın anlamlı olduğunu hissettiren, insan sağlığını koruyucu etkiye sahip olan duygulanım biçimi olarak tanımlanmıştır (King ve ark., 2006). Pozitif duygu, hoşlukla ilişkilidir, zevk şefkati içerir

(Diener ve ark., 1997). Pozitif duygularda kişi kendini iyi hisseder ve çevreyle olumlu ilişkiler içindedir. Özgünlük, enerjik olma, esneklik, sosyallik gibi içeriklere sahiptir (Lyubomirsky ve ark., 2005).

Olumsuz duygulanım ise ahlaki açıdan uygunsuz olan, genelde negatif olarak değerlendirilen, acı verici duygulanım biçimi olarak tanımlanmıştır (Kristjánsson, 2003). Kişi genellikle kendini kötü hissetmektedir ve memnuniyetsizlik düzeyi yüksektir (Crawford ve Henry, 2004).

Güncel alan yazınında duygulanımın daha karmaşık olduğu savunulmaktadır (Solomon ve Stone, 2002). Ancak karmaşık duygular ortaya çıktığında bu duyguları hoş ya da nahoş olarak ayırmak, hislerimize yönelik ne yapacağımızı, mevcut durumumuzu nasıl idare edeceğimizi belirleyen ipucu niteliği taşır. Dolayısıyla duygular karşısında hangi davranışların ve stratejilerin takip edileceğini hesaplamak için de ayrımlaşmaya gidilmektedir (Feldman Barrett ve ark., 2001). Bu araştırmada duygulanım pozitif ve negatif olmak üzere ele alınmıştır ancak bu sınıflandırma duygulanımın 'iyi' ya da 'kötü' olduğunu kast etmemektedir. Çünkü pek çok durumda pozitif ve negatif duygular birlikte var olmaktadır (Folkman, 2007). Pozitif duygulanım heyecanlı, güçlü, ilgili, gururlu, hevesli, uyanık, ilhamlı, kararlı, dikkatli, aktif olarak ele alınmıştır. Negatif duygulanım ise sıkıntılı, suçlu, ürkmüş, mutsuz, düşmanca, utanmış, asabi, sinirli, tedirgin, korkmuş olarak ele alınmıştır (Gençöz, 2000; Watson ve ark., 1988). Mevcut araştırmada kadın cinayetlerinin kadınları duygusal anlamda nasıl etkilediği bu bağlamda incelenmiştir.

2.4.1.Duygu ve Cinsiyetçilik İlişkisi

Toplumsal cinsiyet rolleri sonucunda oluşan erkeklere ve kadınlara özgü duygu normları mevcuttur (Fischer, 1993). Kadınlar daha duygusal olarak tanımlanırken erkekler artık duygusuz olarak nitelendirilmemektedir. Kadınlar üzüntü, hayal kırıklığı gibi daha güçsüz olarak kabul gören duygularla eşleştirilirken erkekler daha çok güçle ilişkili duygularla eşleştirilmiştir (Timmers ve ark., 2003). Kadınlarda olumsuz duygular ve depresif belirtiler daha fazla görülmesine rağmen kadınların olumlu duyguları daha yoğun biçimde

yaşıyor olması olumsuz duygularını kompanse etmektedir (Fujita ve ark., 1991). Öte yandan yine de kadınların duyguları olumlu algılanmaktadır. Bu olumlu algının sebebi korumacı cinsiyetçilik faktörüdür (Viki ve Abrams, 2003). Kadınlar olumlu duygular sergilemediklerinde istenmeyen sosyal tepkilerle karşılaşabilmektedir. Dolayısıyla kadınların olumlu duygularını özellikle başkalarına karşı göstermesi bir sosyal norm oluşturuyor gibi gözükmektedir (Stoppard ve Gunn Gruchy, 1993). Duygular sadece kişinin içsel deneyiminin ifadesi değil kişinin ilişki, iletişim ve sosyal bağlam biçimleridir (Burkitt, 1997). Bu perspektiften bakıldığında kadınların annelik, eş olmak gibi sosyal ilişkileri de duygularını belirleyebilir. Bu rollere göre kadınlar sevgi, vicdan, ilgi gibi duygulardan sorumlu tutulmaktadır (O'Brien, 2007).

Kadınlarda korku, öfke gibi olumsuz olarak nitelendirilen duygular, duygu regülasyonu ile birleştiğinde feminizm için, kadınların kendi haklarını savunabilmeleri için itici bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır (Blais, 2023). Bu sebeple kadınların duygularını anlamak kadın hareketi için önemli gözükmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemi 18-35 yaş arasındaki kadınlardan oluşmaktadır (Ort= 21.14, S=4.25). Araştırma gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılımcılar Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Yapılan G Power analizi sonucunda .30 etki büyüklüğü, .05 hata payı ve .80 güç için toplamda 90 kişinin araştırmaya dahil edilmesi planlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmaya 105 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın her iki aşamasını da tamamlayan 96 öğrenci veri analizine dahil edilmiştir. İkinci aşamayı tamamlamayan 9 katılımcının verileri araştırmaya dahil edilmemiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler: manevi inanç, gelir düzeyi, romantik ilişki, eğitim düzeyi, yaşamlarının büyük çoğunluğunun geçtiği yerler Tablo 3.1.' de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik özellikleri

SED	N	%
Çok düşük	2	2.1
Düşük	4	4.2
Orta	65	68.4
Yüksek	22	23.2
Çok Yüksek	2	2.1
YGY	N	%
Büyükşehir	56	58.3
Şehir	30	31.3
İlçe	9	9.4
Köy	1	1.0
Romantik İlişki	N	%
Evet	39	40.6

Hayır	57	59.4
Cinsel Taciz Geçmişi	N	%
Evet	46	47.9
Hayır	50	52.1
Cinsel İstismar Geçmişi	N	%
Evet	23	24.0
Hayır	73	76.0
Cinsel Saldırı Geçmişi	N	%
Evet	10	10.4
Hayır	86	89.6
MİGA	N	%
Hiçbir zaman	1	1.0
Nadir	5	5.2
Bazen	23	24.0
Çoğu zaman	50	52.1
Her zaman	17	17.7
YAŞ	M	S
	21.14	4.25

YGY: Yaşamın büyük çoğunluğunun geçtiği yer
MİGA: Manevi inançlardan güç alma sıklığı
SED: Sosyoekonomik düzey

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1.Demografik Bilgi Formu

Demografik formda katılımcıların yaşı ve cinsiyetleri açık uçlu biçimde yer almaktadır. Katılımcıların sosyo ekonomik düzeyleri, eğitim düzeyleri, manevi inançtan güç alma sıklığı likert tipi olmak üzere 5 düzeyde ölçülmüştür. Katılımcıların romantik ilişkileri, cinsel saldırı, taciz, istismar geçmişleri evet hayır olmak üzere kategorik şekilde ölçülmüştür. Cinsel saldırı ‘Cinsel saldırı 18 yaşından sonra sizin isteğiniz dışında bedensel temas içeren cinsel amaçlı fiilleri kapsamaktadır.’ şeklinde tanımlanmıştır. Cinsel istismar ‘Cinsel istismar çocukluk döneminde (18 yaş öncesi) sizin isteğiniz dışında bedensel temas içeren cinsel amaçlı fiilleri kapsamaktadır.’ Şeklinde

tanımlanmıştır (Türk Ceza Kanunu, 2004). Cinsel taciz ise ‘Cinsel taciz sizin isteğiniz dışında bedensel temas içermeyen (sözlü taciz, cinsel içerikli video gönderilmesi gibi) cinsel amaçlı fiilleri kapsamaktadır.’ Şeklinde tanımlanmıştır.

3.2.2.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

Cinsiyetçiliğin ögeleri olan korumacı ve düşmanca cinsiyetçiliği ölçmek amacıyla çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek ilk defa Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçekte korumacı cinsiyetçilik; koruyucu ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaştırma ve heteroseksüel yakınlık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik ise tek faktörden oluşmaktadır. Ölçek, 0’dan (kesinlikle katılmıyorum) 5’e (kesinlikle katılıyorum) kadar puanlandırılmış 6’lı likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar korumacı ve düşmanca cinsiyetçiliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin orijinal formunda düşmanca cinsiyetçilik için hesaplanan Cronbach Alpha .80, korumacı cinsiyetçiliğin alt boyutları olan koruyucu ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaştırma ve heteroseksüel yakınlık için ise .73 ve .85 arasında değişmektedir. Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Sakallı- Uğurlu (2002) tarafından yapılmıştır. Orijinal ölçeğin Türkçe versiyonu ile hesaplanan Cronbach alpha değeri .85’tir. Test tekrar test güvenirliği ise .87 değerindedir. Ölçeğin geçerlik puanını hesaplamak için ‘Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıpyargılar Ölçeği’ ile korelasyonuna bakılmış ve geçerlik puanı .60 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı düşmanca cinsiyetçilik için .88; korumacı cinsiyetçiliğin alt boyutları olan koruyucu ataerkillik, cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma ve heteroseksüel yakınlık için .59 ile .76 arasında değişmektedir. Ölçeğin betimleyici analizi bulgular kısmında sunulmuştur.

3.2.3.Travma Sonrası Stres Bozukluğu Kontrol Listesi

Ölçek travma sonrası stres bozukluğu belirtilerini ölçmektedir. 20 maddeden oluşan 5 li likert tipi bir ölçektir. Dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar yeniden deneyimleme, kaçınma, olumsuz değişiklikler ve aşırı uyarılmadır. Ölçeğin orijinal formu 2016 yılında geliştirilmiştir (Bovin, ve ark., 2016). Orijinal formun Cronbach Alpha .96 ve test tekrar test güvenirliği .84'tür. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır (Boysan, ve ark., 2017). Cronbach Alpha değeri yeniden deneyimleme, kaçınma, olumsuz değişiklikler ve aşırı uyarılma alt boyutlar için .64 ve .78 arasında değişmektedir. Ölçeğin ölçüt geçerliği için bağımsız değişkenlerin ölçeğin alt boyutları olan yeniden deneyimleme, kaçınma, olumsuz değişiklikler ve aşırı uyarılma; bağımlı değişkenlerin ise disosiyatif belirtiler, depresyon ve anksiyete olarak atandığı MANCOVA analizi yürütülmüştür (Wilk's $\lambda = 0.424$; $F(14, 148) = 5.654$; $p < 0.001$; $\eta 2 = 0.348$). Bulgulara göre TSSB belirtileri olan kişilerin ölçekten yüksek puan aldığı gözlenmiş, ölçüt geçerliliği sağlanmıştır (Boysan, ve ark., 2017). Mevcut araştırmada ise ölçeğin iç tutarlık katsayısı .93 olarak hasaplanmıştır. Ölçeğin betimleyici analizi bulgular kısmında sunulmuştur. Travma sonrası stres bozuklu belirtilerini ölçmek için kullanılan ön test ölçümünün yönergesi 'Aşağıda çok stresli bir olay karşısında insanların yaşayabildikleri problemlerin bir listesi yer almaktadır. Zihninizi meşgul etmeye DEVAM EDEN yaşadığınız en kötü olayı düşünerek aşağıda listelenen her bir problemi dikkatlice okuyun. Bugün bu olayın size ne kadar sıkıntı verdiğini, size en uygun rakamı işaretleyerek gösteriniz' şeklindedir. Araştırmanın son test ölçümünde yer alan yönerge ise 'Aşağıda çok stresli bir olay karşısında insanların yaşayabildikleri problemlerin bir listesi yer almaktadır. Zihninizi meşgul etmeye DEVAM EDEN yaşadığınız en kötü olayı düşünerek aşağıda listelenen her bir problemi dikkatlice okuyun. Bugün, videodan sonra bu olayın size ne kadar sıkıntı verdiğini, size en uygun rakamı işaretleyerek gösteriniz' şeklindedir.

3.2.4. Durumluk Öfke Ölçeği

Ölçek durumluk ve sürekli olmak üzere iki formdan oluşmaktadır ve kişinin öfke düzeyini ölçmektedir. Ölçeğin orijinal formu Spielberger (1988) tarafından geliştirilmiştir. Durumluk Öfke Formu ve Sürekli Öfke Formu 10'ar maddeden oluşmaktadır ve 4'lü likert tipi ölçeklerdir. Durumluk Öfke Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .93 ve geçerlik katsayısı .39 olarak hesaplanmıştır. Durumluk Öfke Ölçeği tek faktörden oluşmaktadır. Sürekli Öfke ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .70 ve geçerlik katsayısı.63 olarak hesaplanmıştır. (Spielberger, 1988). Mevcut araştırmada yalnızca Durumluk Öfke Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun güvenirlik kat sayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik puanını hesaplamak için Novaco Öfke Ölçeği ile olan ilişkisi incelenmiş ve .87 olarak hesaplanmıştır (Kalay, 2015). Mevcut araştırmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin betimleyici analizi bulgular kısmında sunulmuştur.

3.2.5.Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği

Ölçek ilk defa Watson ve arkadaşları(1988) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlama çalışması Gençöz(2000) tarafından yapılmıştır. Ölçekte 20 adet madde bulunmaktadır. 5'li likert tipi bir ölçektir. Pozitif duygu ve negatif duygu olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır. Yapılan geçerlik çalışmasında ölçeğin faktör yükü pozitif duygu alt boyutunda .48 ve .74 arasında değişirken negatif duygu faktörü .46 ve .76 arasında değişmektedir. Yapılan güvenirlik çalışmasında Cronbach Alpha katsayıları negatif duygu ve pozitif duygu faktörleri için sırasıyla .83 ve .86 olarak belirlenmiştir. Madde toplam korelasyonu negatif duygu faktörü için .35 ve .71 arasında değişirken pozitif duygu faktörü .33 ve .67 arasında değişmektedir. Mevcut araştırmada pozitif duygu alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alpha değeri .86 iken negatif duygu alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alpha değeri .87'dir. Ölçeğin betimleyici analizi bulgular kısmında sunulmuştur. Pozitif duygular ilgili, heyecanlı, güçlü, hevesli, gururlu, uyanık, ilhamlı, kararlı, dikkatli, aktif olarak ele alınmıştır. Negatif duygular ise sıkıntılı, mutsuz, suçlu, ürkmüş, düşmanca, asabi, utanmış, sinirli, tedirgin, korkmuş. olarak ele alınmıştır (Gençöz, 2000).

3.3. İşlem

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi öğrencilerine psikoloji ders sorumluları tarafından ulaşılmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esaslı olup katılan öğrencilere ek puan sağlanmıştır. Araştırmada ön test son test deseni kullanıldığından veri toplama süreci iki aşamalıdır ve iki ardışık zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Araştırma Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Psikoloji Laboratuvarında yürütülmüştür. Katılımcılar 10 ar kişi olacak şekilde laboratuvara alınmıştır. Katılımcılar 96 kişiden oluştuğu için toplamda 10 farklı oturumda araştırmanın ilk aşaması tamamlanmıştır. Katılımcılar laboratuvarda bulunan bilgisayarları kullanmışlardır. Katılımcılar, laboratuvarın bilgisayarlarında kendi elektronik posta hesaplarını açmış ve kendilerine gönderilen e-posta yoluyla araştırma ölçeklerini çevrim içi olarak görüntülemişlerdir ve ölçekleri yanıtlamışlardır. İlk aşamada katılımcılara sırasıyla Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, Travma Sonrası Stres Bozukluğu Kontrol Listesi, Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği, Durumluk Öfke Ölçeği verilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşaması ilk ölçümden 48 saat sonra gerçekleşmiştir. İlk aşamaya katılan kişiler ikinci aşamayı tamamlamak üzere yeniden laboratuvara gelmiştir. Katılımcılar laboratuvarda bulunan bilgisayar aracılığıyla kendi elektronik posta hesapları üzerinden kendilerine gönderilen ölçekleri açmışlar ancak okumamış ve çözmemişlerdir. Katılımcılara laboratuvarda bulunan projeksiyon aracılığıyla kadın cinayetlerine yönelik video izletilmiştir.Video kadın cinayetlerine dair bir haber içermektedir. BBC News'in kanalından alınmıştır. Videoda hem ses hem de alt yazı bulunmaktadır. Videonun dili Türkçe'dir. Video 5 dakika 12 saniye sürmektedir. 720 mp görüntü kalitesindedir (BBC News, 2020). Video psikoloji laboratuvarında bulunan projeksiyon aracılığı ile katılımcılara sunulmuştur. Video manipülasyonundan hemen sonra katılımcılar hali hazırda açmış oldukları ölçekleri doldurmuşlardır. Katılımcılara sırasıyla Bilgilendirilmiş Onam Formu, Durumluk Öfke Ölçeği, Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği, Travma Sonrası Stres Bozukluğu Kontrol Listesi

sunulmuştur. Son olarak katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış ve herhangi bir rahatsızlık durumunda araştırmacıyla görüşebilecekleri söylenmiştir.

3.4.Veri Analizi

Araştırmada kullanılan bağımsız değişken ölçüm zamanıdır. Ölçüm zamanı, kadın cinayetlerine dair farkındalık videosu izletilmeden önce ve sonra olmak üzere iki düzeylidir. Bağımlı değişkenler ise cinsiyetçilik puanı, öfke puanı, pozitif ve negatif duygulanım puanı, travma sonrası stres bozukluğu puanıdır.

Katılımcılardan ön test ve son test ölçümü alınmıştır. Ön test ve son test analizlerini karşılaştırmak amacıyla bağımlı gruplar için t test analizi kullanılmıştır. Videodan önce ve sonra alınan cinsiyetçilik, travma, öfke ve duygulanım ölçümleri için ayrı ayrı bağımlı gruplar t test analizi yapılmıştır. Manipülasyon kontrolü PANAS ölçeğinin 15. sorusu ile sağlanmıştır. Bu soru ‘sinirli’ duygusuna verilen puandır. Manipülasyonun etkili olduğu görüldükten sonra ($\bar{X}_{öntest}$ =2.49, $SS_{öntest}$=1.46; $\bar{X}_{sontest}$ =4.39, $SS_{sontest}$=.86; $p < .001$) analiz aşamasına geçilmiştir. Katılımcıların Cinsiyetçilik, Travma, Öfke ve Pozitif-Negatif duygulanımı arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analizler IBM SPSS 25 programı ile yürütülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Betimleyici istatistikler

Hipotezlerin sınanmasından önce betimleyici analizlere yer verilmiştir. Ölçeklerin güvenirlik puanları ön test ölçümünden hesaplanmıştır.

4.1.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeğinin düşmanca cinsiyetçilik alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alpha değeri .88, korumacı cinsiyetçilik alt boyutuna içerisinde yer alan heteroseksüel yakınlık alt faktörü için cronbach alpha değeri .76; koruyucu ataerkillik faktörü için .73; cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma faktörü için .59 olarak hesaplanmıştır. Korumacı cinsiyetçiliğin tüm alt faktörleri dahil Cronbach Alpha değeri ise .83 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bütün alt faktörleri dahil olmak üzere hesaplanan Cronbach Alpha değeri ise .90'dır.

Tablo.4.1.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik alt boyutları betimleyici analiz sonuçları

	Ort.	SS	Min.	Maks.
DC	28.52	11.00	11.00	53.00
KCHY	10.94	5.03	4.00	24.00
KCKA	11.51	5.00	4.00	24.00
KCCATF	9.88	3.68	3.00	18.00
KCtoplam	32.32	11.22	11.00	66.00

Not. DC: düşmanca cinsiyetçilik; KCHY: Korumacı cinsiyetçilik heteroseksüel yakınlık; KCKA: Korumacı cinsiyetçilik koruyucu ataerkillik; KCCATF: Korumacı cinsiyetçilik cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma

4.1.2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği

Travma sonrası stres bozukluğu kontrol listesinin cronbach alpha kat sayısı yeniden deneyimleme alt boyutu için.83; kaçınma alt boyutu için .78; bilişlerde ve ruh halinde olumsuz değişikler alt boyutu için .87; aşırı uyarılma alt boyutu için .81 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tüm alt boyuları dahil olmak üzere cronbach alpha değeri .93 olarak hesaplanmıştır.

Tablo.4.1.2. Travma sonrası stres bozukluğu alt boyutlarının betimleyici analizi

	Ort.	SS	Min.	Maks.
Yeniden deneyimleme	14.36	4.20	1.00	20.00
Kaçınma	5.80	2.05	0.00	8.00
Olumsuz değişiklikler	18.25	6.77	0.00	28.00
Aşırı Uyarılma	14.95	5.93	2.00	24.00

4.1.3. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği

Pozitif ve Negatif Duygular ölçeğinin cronbach alpha katsayısı pozitif duygular alt boyutu için .86, Negatif alt boyutu için .87 olarak hesaplanmıştır.

Tablo.4.1.3. Pozitif ve Negatif duygu puanlarının betimleyici analizi

	Ort.	SS	Min.	Maks.
Pozitif	34.18	8.70	12.00	50.00
Negatif	19.81	8.13	10.00	49.00

4.1.4. Durumluk Öfke Ölçeği

Durumluk Öfke Ölçeği puanlarının cronbach alpha katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan minimum puan 10 iken maksimum puan 40 olmuştur. Ölçeğin ortalaması 16.41 iken standart sapması 8.10 olarak hesaplanmıştır.

4.2.Korelasyon Analizi Sonuçları

Araştırmanın son test ölçümüne öfke, travma sonrası stres bozukluğunun tüm alt boyutlarıyla ilişkili bulunmuştur. Buna göre öfke, yeniden deneyimleme (r=.241, p<.01), kaçınma (r=.289, p<.01), olumsuz değişiklikler (r=.336, p<.01) ve aşırı uyarılma (r=.352, p<.01) ile olumlu yönde ilişkildir.

Araştırmanın son test ölçümüne göre negatif duygular da travma sonrası stres bozukluğunun tüm alt boyutlarıyla ilişkilidir. Buna göre negatif duygular, yeniden deneyimleme (r=.422, p<.01); kaçınma (r=.410, p<.01); olumsuz değişiklikler (r=.488, p<.01); aşırı uyarılma (r=.485, p<.01) ile olumlu yönde ilişkilidir. Negatif duygular aynı zamanda öfke (r=.590, p<.01) ve cinsiyetçiliğin alt boyutlarından olan koruyu ataerkillik (r=.210, p<.05) ile de olumlu yönde ilişkilidir.

Araştırmanın son test ölçümüne göre travma sonrası stres bozukluğunun alt boyutlarından olan aşırı uyarılma, cinsiyetçiliğin heteroseksüel yakınlık (r=.244, p<.05) ve koruyucu ataerkillik (r=.286, p<.01) ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur. Son test ölçümüne dair bulgular Tablo 4.2.1.'de sunulmuştur. Araştırmanın ön test ölçümüne ait korelasyon sonuçları ise Tablo 4.2.2.'de sunulmuştur.

Tablo. 4.2.1. Son test ölçümüne göre değişkenlerin korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
DC	***.781***										
HY	.547**	***.787***									
KA	.583**	.626**	***.862***								
CATF	.318**	.494**	.506**	***.656***							
YD	.079	.141	.160	.105	***.731***						
K	-.005	.057	.054	.065	.680**	***.587***					
OD	.146	.111	.131	.149	.633**	.628**	***.746***				
AU	.117	.244*	.286**	.135	.653**	.546**	.767**	***.732***			
Ofke	.160	.176	.104	.156	.241*	.289**	.336**	.352**	***.418***		
PD	.033	.002	-.001	.154	.032	.035	-.074	.024	.170	***.455***	
ND	.184	.152	.210*	.109	.422**	.410**	.488**	.485**	.590**	-.088	***.244***
Ort	22.87	10.72	12.67	11.27	14.76	6.01	18.34	15.23	26.04	30.26	33.09
SS	10.69	5.30	5.65	4.43	4.32	1.86	6.60	5.65	8.09	8.62	8.21

DC: Düşmanca cinsiyetçilik; HY: Heteroseksüel Yakınlık; KA: Koruyucu Ataerkillik; CAFT: Cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma; YD:Yeniden deneyimleme; K:Kaçınma ;OD: Olumsuz değişiklikler; AU:Aşırı uyarılma;TSBT: Travma sonrası stres bozukluğu toplam PD: Pozitif duygu; ND: Negatif duygu; **p<.01 *p<.05

Diyagonal ise aynı maddenin ön test ve son test değerleri arasındaki korelasyonu ifade etmektedir.

Tablo. 4.2.2 Ön test ölçümüne göre değişkenlerin korelasyon analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
DC	-										
HY	.504**	-									
KA	.592**	.645**	-								
CATF	.356**	.315**	.482**	-							
YD	.069	.327**	.110	.012	-						
K	-.040	.139	-.136	-.035	.669**	-					
OD	.132	.271**	.006	.059	.689**	.559**	-				
AU	.123	.334**	.161	.044	.601**	.462**	.791**	-			
Ofke	.004	.279**	.061	-.020	.319**	.284**	.359**	.352**	-		
PD	-.034	-.002	.015	.089	-.058	-.055	-.168	-.135	-.234*	-	
ND	.118	.227*	.201*	.036	.303**	.272**	.376**	.332**	.737**	.353**	-
Ort	28.52	10.94	11.51	9.88	14.36	5.80	18.25	14.94	16.41	34.18	19.81
SS	11.00	5.03	5.00	3.68	4.20	2.05	6.77	5.93	8.10	8.70	8.13

DC: Düşmanca cinsiyetçilik; HY: Heteroseksüel Yakınlık; KA: Koruyucu Ataerkillik; CAFT: Cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma; YD:Yeniden deneyimleme; K:Kaçınma ;OD: Olumsuz değişiklikler; AU:Aşırı uyarılma;TSBT: Travma sonrası stres bozukluğu toplam PD: Pozitif duygu; ND: Negatif duygu; **p<.01 *p<.05

4.3. Bağımlı gruplar için T test analizi sonuçları

4.3.1. Araştırmanın Ana Değişkenleri İçin Yapılan T Test Analizi Sonuçları

Araştırmada kullanılan video manipülasyonunun etkisini görmek amacıyla dört farklı bağımlı gruplar için t test analizi yapılmıştır. Yapılan t test analizi sonucunda videodan önce alınan öfke ($\bar{X}$ =16.41 *SS*=8.10) ve videodan sonra alınan öfke puanları ($\bar{X}$ =26.04, *SS*=8.09) arasında anlamlı bir farklılık vardır. Pozitif duygu ($\bar{X}$ =34.18 *SS*=8.70) da videodan sonra ($\bar{X}$ =30.26 *SS*=8.62) düşüş göstermiştir. Negatif duygu ($\bar{X}$ =19.81 *SS*=8.13) son testte ($\bar{X}$ =33.09 *SS*=8.21) artış göstermiştir. Düşmanca cinsiyetçilik düzeyi

başlangıçta daha yüksek seviyedeyken ($\bar{X}$ =28.52 *SS*=11.00) videodan sonra ($\bar{X}$ =22.88 *SS*=10.69) düşmüştür. Bulgular tablo 4.3.1 de sunulmuştur. Travma sonrası stres bozukluğu kontrol listesi ölçeğinin hiç bir alt boyutu için videodan sonra bir değişim gözlenmemiştir.

Tablo 4.3.1. Bağımlı gruplar için t test analizi sonuçları

	Ön test		Son test			
	Ort	SS	Ort	SS	df	t
Öfke	16.41	8.10	26.04	8.09	95	-10.80**
Pozitif Duygu	34.18	8.70	30.26	8.62	95	4.24**
Negatif Duygu	19.81	8.13	33.09	8.21	95	-12.95*
DC	28.52	11.00	22.88	10.69	95	7.69**
KA	11.51	5.00	12.67	5.65	95	-3.94**
CATF	9.88	3.68	11.27	4.43	95	-3.97**

** p<.001 *p<.01

DC: Düşmanca cinsiyetçilik

KA: Koruyucu ataerkillik

CATF: Cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma

4.3.2. Araştırmanın alt hipotezleri için yapılan t test analizi sonuçları

4.3.2.1. Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların t test analizi. Bu analize yalnızca cinsel saldırı geçmişi olan 10 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcıların tümünün dahil edildiği analizden farklı olarak cinsel saldırı geçmişi olan katılımcılarda videodan sonra yalnızca öfkede ($\bar{X}_{öntest}$ =15.80, $SS_{öntest}$=6.97; $\bar{X}_{sontest}$ =25.50, $SS_{sontest}$=9.24) ve negatif duyguda ($\bar{X}_{öntest}$ =17.10, $SS_{öntest}$=6.45; $\bar{X}_{sontest}$ =33.60, $SS_{sontest}$=5.48) artış yaşanmıştır.

4.3.2.2. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların t test analizi. Bu analize yalnızca cinsel istismar geçmişi olan 23 katılımcı dahil edilmiştir. Cinsel istismar geçmişi olan kadınlar videodan sonra öfke ($\bar{X}_{öntest}$ =19.61, $SS_{öntest}$=9.37; $\bar{X}_{sontest}$ =26.65, $SS_{sontest}$=8.86) ve negatif duyguda ($\bar{X}_{öntest}$ =22.57, $SS_{öntest}$=7.87; $\bar{X}_{sontest}$ =34.35, $SS_{sontest}$=9.31) artış göstermiştir. Düşmanca cinsiyetçilikleri videodan sonra düşmüştür ($\bar{X}_{öntest}$ =23.70, $SS_{öntest}$=8.40; $\bar{X}_{sontest}$ =20.09, $SS_{sontest}$=8.27). Ancak bütün katılımcıların dahil edildiği analiz sonuçlarından farklı olarak korumacı cinsiyetçilikte ve pozitif duygularda değişme gözlenmemiştir.

4.3.2.3.Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların t test analizi. Bu analize yalnızca cinsel tacize geçmişi olan 47 katılımcı dahil edilmiştir. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların negatif duygu ($\bar{X}_{öntest}$ =19.98, $SS_{öntest}$=8.87; $\bar{X}_{sontest}$ =33.80, $SS_{sontest}$=8.65), öfke ($\bar{X}_{öntest}$ =18.20, $SS_{öntest}$=9.84; $\bar{X}_{sontest}$ =27.09, $SS_{sontest}$=8.59), koruyucu ataerkillik ($\bar{X}_{öntest}$ =10.22, $SS_{öntest}$=5.12; $\bar{X}_{sontest}$ =11.33, $SS_{sontest}$=5.78), cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşmada artış ($\bar{X}_{öntest}$ =9.26, $SS_{öntest}$=3.93; $\bar{X}_{sontest}$ =10.41, $SS_{sontest}$=4.65) ve düşmanca cinsiyetçilik puanlarında ($\bar{X}_{öntest}$ =25.59, $SS_{öntest}$=11.76; $\bar{X}_{sontest}$ =20.72, $SS_{sontest}$=11.38) azalma gözlenmiştir. Veriler tablo 4.3.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.3.1.2 Alt hipotezler için t test analizi sonuçları

		Ön test		Son test			
		Ort	SS	Ort	SS	df	t
cinsel saldırı geçmişi olan katılımcılar	Öfke	15.80	6.97	25.50	9.24	9	-3.96*
	Negatif duygu	17.10	6.45	33.60	5.48		-6.52**
cinsel istismar geçmişi olan katılımcılar	Öfke	19.61	9.37	26.65	8.86	22	-3.85**
	Negatif duygu	22.57	7.87	34.35	9.31		-5.62**
	Düşmanca cinsiyetçilik	23.70	8.40	20.09	8.27		2.34*
cinsel taciz geçmişi olan katılımcılar	Öfke	18.20	9.84	27.09	8.59	46	-6.37**
	Negatif Duygu	19.98	8.87	33.80	8.65		-9.08**
	Düşmanca cinsiyetçilik	25.59	11.76	20.72	11.38		4.03**
	Koruyucu Ataerkillik	10.22	5.12	11.33	5.78		-2.74**
	Cinsiyetler Arası tamamlayıcı farklılaşma	9.26	3.93	10.41	4.65		-2.63*

** p<.001 *p<.01

4.3.2.4. Cinsel istismar geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcılar, cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre ön test ölçümünde daha az pozitif duygu ve daha az düşmanca cinsiyetçilik rapor etmiştir. Bulgular tablo 4.3.2.4.' te sunulmuştur.

Tablo 4.3.2.4. Cinsel istismar geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi sonuçları

	Cinsel İstismar Geçmişi Olan		Cinsel İstismar Geçmişi Olmayan				
	Ort	SS	Ort	SS	t	p	Cohen's d
Pozitif Duygu	30.13	8.62	35.45	8.38	-2.60*	.014	-.62
Düşmanca Cinsiyetçilik	23.70	8.40	30.04	11.33	-2.89*	.006	-.63

4.3.2.5. Cinsel taciz geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcılar, cinsel taciz geçmişi olmayan katılımcılara göre ön test ölçümünde daha az koruyucu ataerkillik, daha az düşmanca cinsiyetçilik, daha fazla öfke rapor etmiştir. Bulgular tablo 4.3.2.5.' te sunulmuştur.

Tablo 4.3.2.5. Cinsel taciz geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi sonuçları

	Cinsel Taciz Geçmişi Olan		Cinsel Taciz Geçmişi Olmayan				
	Ort	SS	Ort	SS	t	p	Cohen's d
Öfke	18.20	9.84	14.76	5.71	2.07	.042	.43
Koruyucu Ataerkillik	10.22	5.12	12.70	4.63	-2.48	.015	-.51
Düşmanca Cinsiyetçilik	25.59	11.76	31.22	9.59	-2.56	.012	-.52

4.3.2.6. Cinsel saldırı geçmişi olan ve olmayan katılımcıların t test analizi. Cinsel saldırı geçmişsi olan ve olmayan katılımcıların ön test puanları arasında anlamlı herhangi bir farklılık görülmemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın ön test ölçümü bulgularına göre korumacı cinsiyetçiliğin heteroseksüel yakınlık alt boyutu travmanın yeniden deneyimleme, olumsuz değişiklikler ve aşırı uyarılma boyutları ile pozitif yönde ilişkilidir. Diğer bir deyişle kadınların erkeklere olan teması ve yakınlığı arttıkça travma puanları da artmaktadır. Araştırmanın son test ölçümüne göre ise yine, korumacı cinsiyetçiliğin heteroseksüel yakınlık boyutu travmanın aşırı uyarılma boyutu ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Heteroseksüel yakınlığa ek olarak korumacı cinsiyetçiliğin koruyucu ataerkillik boyutu da travmanın aşırı uyarılma alt boyutu ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Araştırmanın ön test ölçümüne göre korumacı cinsiyetçiliğin heteroseksüel yakınlık alt boyutu ile öfke ve negatif duygu ile pozitif yönde; koruyucu ataerkillik ise negatif duygu ile pozitif yönde ilişkilidir. Diğer bir deyişle kadınların erkeklere yakınlığı ve ataerkiye inançları arttıkça kadınlar daha çok öfkelenmekte ve daha negatif hissetmektedir. Ancak son test ölçümünde, ön test ölçümünden farklı olarak heteroseksüel yakınlık ve negatif duygu, öfke arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bunun olası sebebi son test ölçümünde heteroseksüel yakınlıkta artış olmaması, yani videoda heteroseksüel yakınlık kurma sonucunda şiddete maruz kalan bir kadının konuşmasının izletiliyor olmasıdır. Dolayısıyla katılımcıların heteroseksüel yakınlık düzeyi artmadığı için videodan sonra artış gösteren negatif duygu ile paralellik göstermemiştir. Hem ön test hem de son test ölçümlerinde öfke ve negatif duygu, TSSB'nin tüm alt boyutları pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Araştırmanın temel bulgularına bakıldığında katılımcıların video manipülasyonu sonrasında düşmanca cinsiyetçilik puanlarının azaldığı, korumacı cinsiyetçiliğin alt

boyutları olan cinsiyetler arası tamamlayıcı farklılaşma ve koruyucu ataerkillik puanlarının arttığı gözlenmiştir. Video manipülasyonu sonrasında katılımcıların öfke ve negatif duyguları artmış, pozitif duyguları azalmıştır.

Cinsel istismar geçmişi olan ve olmayan katılımcılar karşılaştırıldığında cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların pozitif duygularının ve düşmanca cinsiyetçilik puanlarının daha düşük olduğu gözlenmiştir. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların, cinsel taciz geçmişi olmayan katılımcılara göre öfke puanlarının daha yüksek, koruyucu ataerkillik ve düşmanca cinsiyetçilik puanlarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

5.1. Çalışmanın Ana Değişkenleri Arasındaki Korelasyonların değerlendirilmesi

5.1.1.Cinsiyetçilik ve travma sonrası stres bozukluğu

Travma sonrası stres bozukluğunun alt boyutlarından olan aşırı uyarılma, cinsiyetçiliğin heteroseksüel yakınlık ve koruyucu ataerkillik alt boyutları ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur. Bu bulgu önceki araştırmalar ile paralellik göstermektedir (Berg, 2001; Berg, 2006; Gabínio ve ark., 2018; Midolo ve ark., 2020). Diğer bir deyişle travma sonrası stres bozukluğu belirtileri, korumacı cinsiyetçilik ile olumlu yönde ilişkilidir. Korumacı cinsiyetçilik ile iç içe geçmiş olan cinsiyet normları, kadınlarda travma sonrası stres bozukluğu belirtilerini artırmaktadır ve olumsuz bir etki yaratmaktadır (Kira ve ark., 2012). Kadınların psikolojik sağlığı, cinsiyet ayrımcılığı dolayısıyla uygulanan değersizleştirme ve kadınlara yapılan farklı muamele sebebiyle olumsuz etkilenmektedir. Kadınların eğitim, sağlık, iş fırsatlarına erişimi cinsiyet temelli beklentiler ve ayrımcılık dolayısıyla sınırlıdır (de la Torre-Perez ve ark., 2022). Cinsiyetçiliği içeren kimlik temelli travmalarda genellikle bireyler ayrımcılığı içselleştirir ve aşağılanmış kişiliği benimserler (Kira ve ark., 2015). Dolayısıyla kadınlara uygulanan cinsiyetçilik, kadınların cinsiyetçiliği içselleştirmesini sebep olarak kadınları olumsuz yönde etkiler, travma semptomlarının artmasına sebep olur.

Travmanın aşırı uyarılma, yeniden deneyimleme, olumsuz değişiklikler boyutları ile korumacı cinsiyetçiliğin alt boyutu olan heteroseksüel yakınlığın pozitif yönde ilişkili olmasının bir diğer sebebi, travmaya sebebiyet veren şiddet failinin genellikle yakın çevredeki erkeklerden geliyor olmasıdır (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2023). Bu sebeple travma belirtilerini yaşayan kadınların heteroseksüel yakınlığı savunan kadınlar olduğu gözlenmiştir.

Travmanın aşırı uyarılma boyutunun, korumacı cinsiyetçiliğin koruyucu ataerkillik boyutu ile pozitif yönde ilişkili olmasının sebebi kadınların şiddetten korunmak için koruyucu ataerkiye başvurmasına rağmen şiddetin büyük bir kısmının ataerkiden geliyor olmasıdır (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2023). Bu sebeple korumacı cinsiyetçilik inancına sahip olan kadınlar şiddetin olası faillerine daha yakın durduklarından travmaya karşı daha savunmasız bir pozisyondadır.

Cinsiyetçilik ve travma arasındaki ilişkide bir nedensellik söz konusu değildir. Cinsiyetçiliğin travma ile ilişkisini daha iyi anlamak ve nedensellik bağı kurmak amacıyla bu iki değişkenin daha uzun vadeli ve sistematik bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Öte yandan travma hem cinsiyetçilikle (Midolo ve ark., 2020) hem de aşağıda açıklandığı gibi öfke ile ilişkili olduğundan sistematik uygulanan ve öfkeye sebep olan cinsiyetçiliğin uzun vadede travma semptomlarına sebebiyet verebileceği düşünülmektedir.

5.1.2. Travma ve öfke

Mevcut araştırmanın bulgularına göre travma puanları ve öfke puanları birbirleri ile olumlu yönde ilişkilidir. Öfke ve travma paralel şekilde artıp azalmaktadır. Bu bulgu önceki araştırmalarla tutarlıdır (Orth ve Wieland, 2006; Orth ve ark., 2008; Olatunji ve ark., 2010; Mchugh ve ark., 2012; Cankardaş ve Şalcıoğlu, 2021). Travma sonrası stres bozukluğu tanı kriterleri içerisinde de öfke patlamaları, irkilme, aşırı uyarılma yer almaktadır (American Psychiatric Association, 2013). Katılımcıların travma puanları kadın cinayetleri videosundan sonra istatistiksel olarak anlamlı şekilde artmasa da öfke ile

beraber artış göstermiştir. Katılımcıların kadın cinayetleri videosu izledikten sonra öfkesi arttığından travma puanları da bununla birlikte artış göstermiştir. Kadınlara yapılan cinsiyetçilik ve bu cinsiyetçiliğin sonucu meydana gelen kadın cinayetleri öfkeyi arttırdığı için uzun vadede kadınların travma puanlarını da artıracağı söylenebilir.

5.1.3. Negatif duygu ve öfke

Negatif duygu ve öfke olumlu yönde ilişkilidir. Beraber artış ve azalış göstermektedirler. Bu bulgu önceki araştırmalarla (Stoeber ve ark., 2014; Sorensen ve ark., 2019) uyumludur. Kadınlar da herkes gibi öfke ve negatif duyguları taşırlar ancak sosyal normlar gereği daha destekleyici olmaya yönlendirilirler. Bu sebeple kadınlarda öfke içe dönerek depresyon, kaygı, ruminasyon gibi sonuçlara sebep olabilir (Ross ve Willigen, 1996; Caraballo ve ark., 2008). Dolayısıyla negatif duygu ve öfkenin paralellik göstermesi son derece olasıdır.

5.2. Çalışmanın Ana değişkenlerinin T test sonuçlarının değerlendirilmesi

5.2.1. Düşmanca cinsiyetçilik

Katılımcıların düşmanca cinsiyetçilik puanları başlangıçta daha yüksekken video sonrasında düşüş göstermiştir. Diğer bir deyişle kadınların kadınlara karşı cinsiyetçilik düzeyi azalmıştır. Bu sonucun olası sebebi videoda kadınların birbirleri için kahraman olabileceği, kadın dayanışmanın 'hayati' bir husus olduğu vurgulanmasıdır. Ayrıca videoda kadına yönelik şiddetin sonuçları da anlatılmaktadır. Şiddetin etkisinin farkında olan kişiler şiddete ilişkin daha hassas ve şiddeti sonlandırmaya daha yatkın oldukları için (Erükçü-Akbaş ve Karataş, 2020) video izletilen katılımcıların da düşmanca tutumları azalmış olabilir. Kadının kadına düşmanlığı benlik saygısını, özyeterliliği, yakınlık kurmayı, yaşam doyumunu negatif yönde etkilediğinden, katılımcıların düşmanca cinsiyetçilik puanlarının düşmesi olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Kadınların birbirlerine karşı düşmanca tutumu, kadınları sadece dezavantajlı bir grup

olarak konumlandırmaktan ziyade kadınlar üzerindeki baskının devam etmesine de sebep olmaktadır. Kadınların birbirlerine karşı düşmanca tutumu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin devamlılığını sağlamaktadır (Okpala, 2022). Aynı zamanda kadının kadına düşmanlığı şiddeti kabullenmeyle doğru orantılıdır, kadınların bir grup şeklinde ilerlemesini ve gelişmesini engellemektedir. Kadınların birbirlerinin yaptığı işleri azımsamasına yol açmaktadır (Cowan ve ark., 1998; Faniko ve ark., 2021). Dolayısıyla kadınların kadınlara olan düşmanlığının azalması, kadınları pozitif yönde etkileyen, dayanışmayı artıran önemli bir bulgu olarak değerlendirilmiştir.

5.2.2. Korumacı Cinsiyetçilik

Mevcut araştırmadaki katılımcıların, kadın cinayetlerine dair video izledikten sonra korumacı cinsiyetçilik puanları artmıştır. Korumacı cinsiyetçilik, kadın hareketinin önündeki engellerden biri olmasına rağmen (Becker ve Wright, 2011) bu sonuç gelecek araştırmaların önünü açabilecek niteliktedir. Çünkü erkeklerin kadınlara yönelik uyguladığı korumacı cinsiyetçilik kadın hareketine yönelik bir engel sayılsa bile (Becker ve Wright, 2011) kadınların kadınlara yönelik uyguladığı korumacı cinsiyetçilik, kadınların birbirlerini desteklemesi ve yardım etmesi anlamına gelebilir. Benzer şekilde erkekler, kadınlara karşı düşmanca cinsiyetçilik uyguladığında kadın hareketine yönelik kamçılanma yaşanırken kadının kadına karşı olan düşmanca cinsiyetçiliğinin düşük olması bu kamçılanmaya sebep olabilir. Dolayısıyla erkeklerin kadınlara karşı uyguladığı cinsiyetçilik farklı sonuçlar doğururken kadınların kadınlara yönelik cinsiyetçiliği çok daha başka ve kadın hareketini geliştirici etkilere sahip olabilir.

5.2.3. Öfke

Kadın cinayetlerine dair video izleyen katılımcıların öfke puanları artmıştır. Öfke, feminist kimlik ve aktivizm için özel bir öneme sahiptir (Hercus,1999). Öfke kadınları baskıcı rejimlere, kurumlara ya da kişilere karşı korur. Bu baskılarla karşılaşan kadınlar

öfkelerini değişim için bir kaynak olarak kullanır (Traister, 2018). Kadınların öfkesi sosyal normlara uymadığından marjinalleştirilse de feminist hareketin özünü oluşturur. Kadınların öfkesi, patriyarka hakkında farkındalık sahibi olduklarında ortaya çıkar ve kadınları haklarını aramak için motive eder (Hercus, 1999; Carver ve Harmon Jones, 2009).

Öfke özellikle feminist kimlik gelişiminde önemli bir belirleyicidir. Kişinin öfkesi diğer kadınlarla özdeşim kurmasına fayda sağlar. Böylelikle öfke kadınlara yönelik özdeşime dönüşür ve özdeşim sonucunda kadınlar gündelik yaşamları için daha etkin bir pozisyonda olmayı talep eder. Öfke bireylerden ziyade sisteme yöneldiğinde kişi için olumlu bir büyüme yaşanır. Kadınlar farkındalıktan doğan öfkeyi değişim isteğine ve değişim için destek ağlarına dönüştürürler. Dönüşüm sonucunda kadınlar için sosyal özgürleşme ve güçlendirme tesis edilir (McNamara ve Rickard, 1989).

Literatür doğrultusunda kadın cinayetlerine ilişkin video izleyen kadınların öfkesinin artması olumlu yönde değerlendirilmiştir. Öfke kadınların kadın cinayetlerine karşı kendilerini savunması olarak ele alınmıştır. Öfkedeki artış kadınların kadın cinayetlerine karşı duruşunu, birlik ve beraberliğini anlatmaktadır.

5.2.4. Pozitif Duygular

Kadın cinayetlerine dair video izleyen kadınların pozitif duyguları azalmıştır. Sosyal roller gereği kadınların olumlu tepkileri, olumlu duyguları olması beklenir (Alexander ve Wood, 2000). Katılımcıların pozitif duygularının azalması, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerinden geri çekilmesi, kendilerine yüklenen sosyal rollerden sıyrılması olarak gözlenmiş ve araştırmanın olumlu bir bulgusu olarak değerlendirilmiştir.

5.2.5. Negatif Duygular

Kadın cinayetlerine dair video izleyen kadınların negatif duyguları artmıştır. Korku, öfke gibi negatif duygular kadınlara atfedilen sosyal normların dışındadır. Kadınlar genellikle şefkat, ilgi gibi olumlu duygularla eşleştirildiğinden negatif duygular kadınlarla bağdaştırılmamaktadır (O'Brien, 2007). Bu duygular kadınlardan uzak görülen duygular

olsa da korku, öfke gibi kaçınılan duygular, kadınları aktivizme yönlendirmektedir ve kadınların kendilerini savunması yönünde itici güç oluşturmaktadır. Negatif duygular ve kontrol hissi kadınlarda yer aldığında feminist hareketin önünü açmaktadır (Blais, 2023). Dolayısıyla negatif duygular, sadece negatif sonuçları yansıtmamakta, değerli ve olumlu sonuçlara da sebep olabilmektedir (Teh, 2023).

5.2.6. Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Travma belirtilerinin ortaya çıkması kişinin travmatik bir olaya maruz kalması gerekmektedir. Travmatik olay ise ölümle karşı karşıya gelmek, ölüm tehditi almak ya da bu tehdide şahit olmak anlamına gelmektedir (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5). Ancak travmanın daha önceki tanımına göre travmaya medya ya da haber yoluyla maruz kalmak da travmatik olay olarak kabul görmekteydi (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-IV- TR). Buna ek olarak kadınlara cinsiyetçilik uygulamak da kadınlarda travmatik belirtilere sebep olabileceği gözlenmiştir (Berg, 2006). Literatür doğrultusunda kadınlara uygulanan cinsiyetçiliğin kadın cinayetleri ile sonuçlanabileceğini anlatan bir belgesel katılımcılara sunulmuştur ve TSSB belirtileri incelenmiştir. Katılımcıların TSSB belirtilerinde herhangi bir artış gözlenmemiştir. Bu artışın yaşanmamasının muhtemel sebebi katılımcıların maruz bırakıldığı travma türünün onların hayatındaki travmatik deneyimlerini tetiklememesidir. Katılımcıların TSSB belirtilerinde artış olmamasının bir diğer sebebi ise belgeselde doğrudan bir travmatik olayın yer almaması, travmaya maruz kalan bir kadının hayatının anlatılmasıdır.

5.3. Araştırmanın alt hipotezleri için uygulanan T test sonuçlarının değerlendirilmesi

5.3.1 Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi

Cinsel saldırı geçmişi olan katılımcıların pozitif duyguları cinsel saldırı geçmişi olmayan grupla başlangıçta aynı düzeydedir. Ancak cinsel saldırı geçmişi olan grupta videodan sonra pozitif duygular düşüş göstermemiştir. Cinsel saldırı geçmişi olan kişilerin başa

çıkma stratejileri daha gelişmiş özelliklere sahip olduğundan (Herman, 2007) pozitif duygularını korumaları literatürle uyumlu bulunmuştur. Bu sebeple videodan daha az etkilenmişlerdir. Öte yandan bu grubun diğer ayırıcı özelliği ise düşmanca cinsiyetçilik düzeylerinin videodan sonra düşüş göstermemesidir. Çünkü bu kadınlar hali hazırda oldukça düşük düzeyde cinsiyetçiliğe sahiptirler. Bütün katılımcıların dahil olduğu grupta videodan sonra korumacı cinsiyetçilik düzeyi artmasına rağmen cinsel saldırıya maruz kalmış kadınlarda korumacı cinsiyetçilik artmamıştır. Bu durum umut verici gözükmektedir. Çünkü korumacı cinsiyetçilik kadın hareketine katılımı olumsuz yönde etkilemektedir (Becker ve Wright, 2011). Buna göre cinsel saldırıya maruz kalan kadınların hem cinsiyetçilik puanının daha düşük olması hem de artan öfke ve negatif duygular sebebiyle kadın hareketine yönelmesi çok daha olası gözükmektedir. Kadın hareketi ise özellikle cinsel saldırının yarattığı travmayla başa çıkmak için son derece etkili bir çözüm yöntemidir (Herman, 2007; Strauss-Swanson ve Szymanski, 2020).

Cinsel saldırı geçmişi olan kişilerin, örneklemin tamamıyla benzer olarak videodan sonra öfke ve negatif duygularında artma gözlenmiştir. Sadece öfke ve negatif duyguda artış yaşanmasının; diğer değişkenler açısından farklılık olmamasının bir diğer açıklaması cinsel saldırı geçmişi olan kişi sayısının düşük olması olabilir. Düşük katılımcı sayısı söz konusu olduğunda sadece etki büyüklüğü yüksek olan öfke ve negatif duyguda değişim gözlenmiştir. Yine cinsel saldırı geçmişi olan katılımcı sayısı 10 kişiden oluştuğu için cinsel saldırı geçmişi olmayan 86 kişilik grupla karşılaştırılamamıştır.

5.3.2. Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi

Video manipülasyonunun cinsel istismar geçmişi olan kadınlardaki etkisini görmek amacıyla yapılan analiz sonucuna göre cinsel saldırı geçmişi olan grupla benzer olarak, cinsel istismar geçmişi olan grupta da korumacı cinsiyetçilik artış göstermemiştir. Bu bulguya göre cinsel istismar geçmişi olan kadınların da korumacı cinsiyetçiliklerinin düşük olması sebebiyle kadın hareketine katılmaya daha yatkın oldukları düşünülmektedir. Öte yandan cinsel istismar geçmişi olan grup yine cinsel saldırı geçmişi

olan grup gibi pozitif duygularda azalma göstermemiştir. Bu sonuca göre cinsel istismara maruz kalmış grubun kadın cinayetleri karşısında başa çıkma stratejilerinin etkili olduğu ve pozitif duygularını koruyabildikleri gözlenmiştir.

Video manipülasyonundan bağımsız olarak cinsel istismar geçmişi olan ve olmayan katılımcıların ön test ölçümlerine göre farklı bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre cinsel istismar geçmiş olan ve olmayan kişiler karşılaştırıldığında cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların pozitif duygularının daha düşük olduğu gözlenmiştir. İstismar geçmişi olan kişiler, pozitif duyguları düzenleme konusunda sorun yaşadığından bu bulgu literatürle uyumlu bulunmuştur (Goncharenko ve ark., 2021). Bulgulara göre cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların, istismar geçmişi olmayanlarla kıyaslandığında, pozitif duyguları daha düşük olmasına rağmen düşük olan pozitif duygularını daha iyi koruyabildikleri gözlenmiştir.

Cinsel istismar geçmişi olan katılımcıların cinsel istismar geçmişi olmayan katılımcılara göre düşmanca cinsiyetçilik puanının düşük olduğu gözlenmiştir. İstismarın faili genellikle erkeklerdir. Bu sebeple erkekliğin övüldüğü bir ataerkil sistem yerine kadınların güçlendirilmesi, istismarı önlemenin en etkili yoludur (Good ve ark., 2012). Buna göre istismar deneyimi olan kadınların, diğer kadınlara yönelik tutumlarının daha destekleyici ve daha az düşmanca olması literatür ile uyumlu bulunmuştur.

5.3.3. Cinsel taciz geçmişi olan katılımcıların değerlendirilmesi

Katılımcıların tamamı ile cinsel taciz deneyimi olan kadınlar arasında herhangi bir farklılık saptanmamıştır çünkü araştırmaya katılan kadınların neredeyse yarısı cinsel tacizi deneyimlemiştir. Hem araştırmaya katılan kadınlar hem de evrensel olarak kadınlar oldukça yaygın biçimde tacize maruz kalmaktadır (Ranganathan ve ark., 2021). Bu sebeple özellikle genç kadınlar cinsel tacizi normalleştirmiş hatta bir ölçüde kabul etmiş gibi gözükmektedir (Mellgren ve ark., 2018; Ringrose ve ark., 2021).

5.4. Kadın hareketi

Toplu eylem, dezavantajlı bir grubun toplumsal değişimi etkilemek için kullandığı bir yöntemdir (Wright ve ark., 1990). Cinsiyet eşitsizliğini azaltmanın yegane yolu toplu kadın hareketleridir. Kadın hareketinin bir sonucu olarak eşitsizlik azalır ve değişim için gereken politik baskı oluşur. Kadınlar oy kullanmak için, evde ve işte özgürlük kazanabilmek için ve kendilerini şiddetten korumak için savaşmaktadır. Öyle ki, bazı ülkelerde temel hak ve özgürlükleri için çabalayan kadınlar ölüm tehdidi altındadır (Radke ve ark., 2016).

Kadınlar dünya nüfusunun yarısını oluşturduğundan toplu eylemlerde bulunmaları son derece olası gözükmektedir. Bu kadar büyük bir grupta olmak avantajlı gibi gözükse de kadınların toplu eylemlerini engelleyen bazı nedenler bulunmaktadır. Bu engeller kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal yapılarla ilişkilidir. Öyle ki, cinsiyet kalıpları kadın hareketini engelleyen en önemli faktörlerden biriyken kadın hareketi ise cinsiyetçiliğin en önemli çözümlerinden biridir (Radke ve ark., 2016). Kadın hareketini engelleyen diğer ögeler ise a) kadın sayısının fazla olması b) kadınların erkeklerle derin ve pozitif ilişkiler kurması c) feministlerin damgalanmış bir grup olmasıdır (Radke ve ark., 2016). Optimal ayırt edicilik (optimal distinctiveness) teorisine göre kadınların sayıca fazla olması kadın hareketi için engelleyicidir çünkü insanlar hem büyük bir grubun parçası olmak hem de biricik olmak isterler ve bu iki uç arasında salınırlar. Bu sebeple kendilerini ait hissedecekleri küçük bir gruba mensup olmak onları biricikleştirir. Böylece hem yalnız kalmamış olurler hem de biricik olmuş olurlar. Oysa ki kadın sayısının fazla olması kadınları biricikleştirmekten uzaklaştırmakta ve kadınları kimliksizleştirmektedir (Brewer, 1991). Kadınlar gereken sosyal desteği erkeklerle kurdukları yakın ilişkilerden sağlayabilmektedir. Bu sebeple kadınların dayanışma için birbirine yönelmesi yerine komşu, arkadaş veya partnerlerine yönelmeleri olasıdır. Erkeklerle kurulan ilişkiler kadınların aidiyet duygusunu azaltır, diğer kadınlarla özdeşleşmenin önüne geçer ve kadınları toplu eylemlerden geri tutar (Dixon ve ark., 2012). Aksine iki grup arasındaki

gerilim ise kadınları daha çok toplu eylemlere yöneltir (Radke ve ark., 2016). Bunun yanı sıra romantik ilişki içerisinde bulunmak da kadın hareketini engelleyebilecek faktörler arasındadır. Çünkü romantik bir ilişki kadınların dayanışma içerisinde tutmak yerine kadınları tür içi rekabete yönlendirebilir.

Kadın hareketinin ve toplu eylemlerin önünü açan bazı faktörler de mevcuttur. Bunlar a)dezavantajlı grupla özdeşleşme b) ayrımcılığı algılama ve bu ayrımcılığın haksızlığı hissetme ve c) değişimin mümkün olduğunu, bu değişimin kolektif eylemle kazanılabileceğini algılamaktır (van Zomeren ve ark., 2008). Gruplar arası adaletsizliği tanıyan ve buna duygusal olarak öfke ile tepki veren kadınlar feminist eylemler için öncül oluştururlar. Buna rağmen feminist eyleme katılım az olabilir çünkü kadınlar cinsiyetçiliği ayırt etme ve grup temelli öfkeyi ifade etme konusunda engellerle karşılaşmaktadır. Buna göre kadınlarında postfeminist bakış açısını benimsemeleri, cinsiyetçiliği içselleştirmeleri ya da öfke ifadesi konusunda cesaretlerinin kırıldığı söylenebilir. Kadınlar cinsiyetçiliği algılasalar bile grup temelli öfkenin tabu olduğu rollere sıkıştırıldıklarından toplu eylemlerde bulunmayabilirler (Radke ve ark., 2016). Öfke söz konusu olduğunda kadınlar öfke duydukları için aşağılanırlar çünkü öfke kadın için oluşturulan sosyal normları, kibar ve besleyici olmayı ihlal eder (Mahalik ve ark., 2005). Ayrıca öfkelenen kadınlar, fazla duygusal tepki vermekle, premenstürel dönemle, delirmiş ya da saçma davranmakla suçlanır (King ve ark., 2014). Kadın öfkesinin yasaklanması özellikle tehdit edicidir çünkü kadınları hakları için savaşmaktan caydırmaktadır (Radke ve ark., 2016). Oysa ki, öfke kadınların kolektif eylemlerini teşvik etmektedir (Leonard ve ark., 2011). Sonuç olarak, kadınların öfkeyi cinsiyet normlarınının ötesinde tanımlamak ve bu yapıcı öfkeyi teşvik etmek kadın eylemleri için önemli bir etkiye sahiptir (Radke ve ark., 2016).

5.5. Kadın cinayetleri

Kadın cinayetleri, kadınlara karşı işlenen bir nefret suçu, kadına karşı şiddetin en uç noktasıdır (Beker ve Vilić 2023). Kadın cinayetleri Türkiye'de toplumsal olarak acı, öfke

ve çaresizlik yaratmaktadır. Bu bulguyla paralel olarak araştırmaya katılan kadınlarda, kadın cinayetlerine dair video izletildikten sonra öfke ve negatif duygu puanları artmıştır. Buna ek olarak katılımcıların cinsiyetçilik puanlarındaki azalma, kadınların birbirine olan desteğinin ve feminist harekete yönelme potansiyelinin arttığını gözler önüne sermektedir. Kadın cinayetleri söz konusu olduğunda daha önceki araştırmalarda kadın cinayetleri haberi izleyen kadınların yardım arama davranışının tetiklendiği gözlenmiştir (Marco ve ark., 2023; Colagrossi ve ark., 2023). Buna rağmen kadın cinayeti haberlerinin bastırıldığı (Santorun ve Arias, 2023), cinayet haberlerinin failin bakış açısından anlatıldığı ve cinayeti meşrulaştıran biçimde anlatıların olduğu bir medya gündemdedir (Formato, 2023). Dolayısıyla kadın cinayetlerinin önlenmesine yönelik bilgilendirme kampanyaları ve kamuoyu tartışmaları; kadınların yardım isteme davranışını teşvik ettiğinden medyanın tutumunun geliştirilmesi önerilmektedir. Medyadaki bu gelişim ancak politik ve siyasi ilginin kadına yönelik şiddete eğilmesi ile mümkün gözükmektedir (Rabello Kras, 2023).

5.6. Sınırlılıklar ve Öneriler

Araştırmada demografik özelliklerden sosyo-ekonomik statü ile ilgili analiz yapılamamıştır, araştırma vakıf üniversitesinde yürütüldüğü için katılımcılar yüksek düzeyde ekonomik statüye yığılma göstermiştir. Yine demografik özelliklerden eğitim ile ilgili analize yer verilmemiştir. Bunun sebebi katılımcıların hepsinin üniversite öğrencilerinden oluşuyor olmasıdır. Araştırmadaki değişkenler ile demografik özelliklerin ilişkisine daha kapsamlı bir örneklem ile bakılabilir.

Çalışma kadın cinayetlerinin kadınları nasıl etkilediğini incelemektedir. Bu doğrultuda kadınlara uygulanan sistematik ve öfke uyandıran cinsiyetçiliğin yani videoda gösterildiği biçimiyle kadın cinayetlerinin görünür hale getirilmesinin, medyada daha çok yer almasının kadın hareketine katılımı artırabileceği saptanmıştır. Kadınlarda, kadın cinayetine dair video izletildikten sonra meydana çıkan öfkenin kadın hareketine yönelik bir motivasyon kaynağı olarak nasıl kullanılacağı önemli bir araştırma sorusudur. Bir diğer önemli nokta kadın cinayetlerinin görünür kılınması kadar feminist eylemlerin ve

kadın hareketinin de görünür olması gerektiğidir. Bu doğrultuda kadınların feminist eylem, kadın hareketi ve 6284 nolu kanuna dair bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda kadınlara yönelik eğitim çalışmaları uygulanarak yine deneysel çalışmalar yürütülebilir.

Bu çalışma, kadın hareketi için kurulmuş derneklerde yürütüldüğünde; buradaki katılımcılarda öfke duygusuna ek olarak ya da öfke duygusundan farklı olarak pek çok duygu ortaya çıkabilir. Bu kadınların öfkelerini ya da 'negatif' duygularını nasıl yönlendirdikleri böylelikle anlaşılabilir. Sonuç olarak feminist bir kimlik gelişimi, kadınların kendilerini koruma süreçleri incelenebilir. Bulgulara göre erkeklerin kadınlara uyguladığı cinsiyetçilik ve kadınların kadınlara uyguladığı cinsiyetçilik arasında önemli farklılıklar olabileceği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda kadınların kadınlara yönelik uyguladığı düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçiliği esas alan daha fazla sayıda araştırma yapılması önerilmektedir. Özellikle kadınların kadınlara uyguladığı korumacı cinsiyetçiliğin olumlu sonuçlar doğurabileceği düşünüldüğünden benzer çalışmaların feminist topluluklarda yürütülmesi önerilmektedir.

5.7. Klinik Uygulama Açısından Değerlendirilmesi

Mevcut çalışmada kadın cinayetlerinin kadınlar üzerindeki etkisi cinsiyetçilik, travma, duygulanım ekseninde incelenmiş ve kadın hareketi bağlamında tartışılmıştır. Kadın hareketi ve feminizm, psikoterapi ortamında ve klinik psikoloji araştırmalarında cinsel şiddet geçmişi olan kişilerin, cinsiyetçiliğin empoze edildiği kişilerin anlaşılması açısından önemlidir. Özellikle tanı ve tedavinin etkilerini, damgalanmanın etkisini kapsamlı bir şekilde ele almaya olanak sağlar (Harbin, 2023).

Psikoterapi bağlamında kişilerin duygularını ifade edebilecekleri bir ortam yaratılmaktadır. Bu duyguların ifade edilebilmesi, duyguları kaynağına yöneltebilmek kişinin duygularını düzenleyebilmesi için önem taşımaktadır (Greenberg ve Pascual-Leone, 2006). Benzer şekilde kadınlara uygulanan cinsiyetçiliğin, ayrımcılığın sebep

olduğu öfke ve negatif duyguların ifade edilebilmesi için feminist hareket ve bu doğrultuda yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. Bu sayede kadınların maruz kaldığı cinsiyetçilik dolayısıyla aile içindeki rolleri, aile dinamikleri, romantik ilişkileri, annelik rolleri gibi kavramlar daha iyi değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra kadınlar eğer cinsiyet rolleri dolayısıyla ortaya çıkan öfkelerini feminist bağlamda ifade edebilirlerse terapide kendi kişisel alanlarına daha çok yer açabilirler.

Cinsiyetçilik göz ardı edildiğinden cinsiyetçiliğe maruz kalan kişiler kendilerine yapılan ayrımcılık için kendilerini suçlamakta, stres, sosyal hayata ilgisizlik gibi sorunlarla başbaşa kalmaktadır (Fairchild ve Rudman, 2008). Oysa feminist düşünce, bu sorunların kişilerin kendisinden ziyade toplumsal yapının bir ürünü olduğunu ifade etmekte ve cinsiyetçiliğin etkileri konusunda kadınlara ışık tutmaktadır. Feminist terapi ise kadınlardaki suçluluğu ve utancı azalmaktadır (Szymanski ve ark., 2009; Sakallı, 2021). Cinsiyetçi olaylar yaşamak kadınların ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, feminist psikologlar, kadın danışanlarını cinsiyetçiliğin yaşamları üzerindeki potansiyel olumsuz etkisinin farkına varmalarında yardımcı olmaya, utancı ve mağdur suçlamasını azaltmak için sorunlarını bağlamsal bir ışıkta görmelerine yardımcı olmaya, onlara başa çıkma ve yüzleşme becerilerini öğretmeye teşvik eder (Szymanski ve ark., 2009).

Travma sonrası stres bozukluğu çerçevesinden bakıldığında, mevcut araştırmada katılımcılar kadın cinayetlerine ilişkin belgesele medya yoluyla maruz kalmıştır. DSM IV'te kişilerin travmatik deneyime doğrudan maruz kalmasına ek olarak medya ve haber yoluyla maruz kalması da TSSB tanı kriterlerine dahil edilmişti. Ancak sonraki yıllarda bu tanım travmatik olaya doğrudan maruz kalmak olarak düzenlenmiştir (McNally, 2009). Mevcut araştırmadaki katılımcıların TSSB belirtilerinde değişim olmaması DSM'de yapılan bu düzenlemeyi onaylamıştır.

SONUÇ

Mevcut araştırmanın amacı kadın cinayetlerinin kadınları nasıl etkilediğini duygulanım, cinsiyetçilik ve travma kavramlarıyla açıklamaktır. Bu doğrultuda araştırmaya kadın katılımcılar dahil edilmiştir. Katılımcıların travma, duygulanım ve cinsiyetçilik düzeyleri ölçülmüş ve sonrasında kadın cinayetine yönelik belgesel niteliğinde bir video izletilmiştir. Videodan sonra katılımcıların travma, duygulanım ve cinsiyetçilik düzeyleri yeniden ölçülmüş ve değerlendirilmiştir.

Mevcut araştırmaya katılan kadınlarda kadın cinayetlerine yönelik video izletildikten sonra öfkenin ve negatif duygulanımın arttığı pozitif duygulanımın azaldığı gözlemlenmiştir. Öfke ve negatif duygulanım kadın hareketinde önemli bir anahtar olduğundan araştırmadaki kadınların toplumsal cinsiyet rollerinden sıyrılıp kadın hareketine yönelmeye açık hale geldiği söylenebilir. Kadınların düşmanca cinsiyetçilik puanlarının azalması ve korumacı cinsiyetçilik puanlarının artması da yine kadınların birbirine olan desteğinin arttığını göstermektedir. Bu bağlamda kadın cinayetlerinin daha görünür hale getirilmesi kadınların güçlenmesi ve birbirlerine destek olması için önemli bulunmuştur.

Kadın cinayetlerine yönelik video izleyen katılımcıların travma puanları istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen artmıştır. Bu doğrultuda kadınlara uygulanan sistematik cinsiyetçiliğin ve cinsiyetçilik sonucunda ortaya çıkan kadın cinayetleri gibi ağır olguların uzun vadede kadınlar için travmatik bir strese dönüşebileceği vurgulanmaktadır. Kadın cinayetleri ve cinsiyetçilik söz konusu olduğunda olumsuz olarak nitelendirilen duygular oldukça işlevsel olabilir. Bu duyguların anlaşılması, kadın cinayetlerini önlemek için oluşturulan kadın dernekleri ve kadın hareketine katkı sağlamak için önemlidir. Kadın cinayetlerinin psikolojik etkilerini anlamak için bu alanda daha çok araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Adams, P. (1990). Prejudice and exclusion as social traumata. J. D. Noshpitz ve R. D. Coddington (Ed.), *Stressors and the adjustment disorders* içinde (ss. 362-391). John Wiley.

Alexander, M. G. ve Wood, W. (2000). Women, men, and positive emotions: A social role interpretation. *Gender and emotion: Social psychological perspectives*, 189-210

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.

American Psychiatric Association. (2000). Quick reference to the diagnostic criteria from DSM-IV-TR (p. 370). Washington, DC: APA.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596

Anavatan, A. ve Kayacan, E. Y. (2023). Investigation of femicide in Turkey: modeling time series of counts. *Quality & Quantity*, 1-16.

Armstrong, E. G. (2001). Gangsta misogyny: A content analysis of the portrayals of violence against women in rap music, 1987-1993. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture, 8*(2). 96-126

Aslan, A. ve Kırışkan, İ. (2022). Türkiye'de Kadın Cinayeti Haberlerinin İçerik Analizi(2008-2021). *International Journal of Social Inquiry, 15* (1), 85-104. DOI:10.37093/ijsi.1034519

Ayres, M. M., Friedman, C. K. ve Leaper, C. (2009). Individual and situational factors related to young women's likelihood of confronting sexism in their everyday lives. *Sex Roles, 61* (7-8):449-460.

Bakir, V. ve McStay, A. (2023). Feeling-Into the Civic Body: Affect, Emotions and Moods. *Optimising Emotions, Incubating Falsehoods: How to Protect the Global Civic Body from Disinformation and Misinformation* içinde (ss. 103-137). Cham: Springer International Publishing.

Barongan, C. ve Hall, G. C. N. (1995). The influence of misogynous rap music on sexual aggression against women. *Psychology of Women Quarterly, 19*(2), 195–207. https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1995.tb00287.x

BBC News. (2020, 29 Temmuz). Ablası ve avukatı da kadın cinayeti kurbanı olan Mutlu Kaya: Ömrümü adalete adadım. https://www.youtube.com/watch?v=o6VI3TviwiU&t=1s

Becker, J. C. ve Wright, S. C. (2011). Yet another dark side of chivalry: Benevolent sexism undermines and hostile sexism motivates collective action for social change. *Journal of Personality and Social Psychology, 101*(1), 62.

Beker, K. ve Vilić, V. (2023). Femicide in Serbia: Inadequate Judicial Response. *Gender Competent Public Law and Policies* içinde (ss. 131-150). Cham: Springer International Publishing.

Benson, P. L. ve Vincent, S. (1980). Development and validation of the sexist attitudes toward women scale (SATWS). *Psychology of Women Quarterly, 5*(2), 276-291.

Berg, S. H. (2001). *Everyday sexism and post-traumatic stress disorder in women: A correlational study*. City University of New York.

Berg, S. H. (2006). Everyday sexism and posttraumatic stress disorder in women: A correlational study. *Violence Against Women, 12*(10), 970-988.

Blais, M. (2023). Fearful or fearless? The impact of fear on feminist activism. *Social Movement Studies*, 1-17.

Bovin, M. J., Marx, B. P., Weathers, F. W., Gallagher, M. W., Rodriguez, P., Schnurr, P. P., ve Keane, T. M. (2016). Psychometric properties of the PTSD Checklist for Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders–Fifth Edition (PCL-5) in veterans. *Psychological Assessment, 28*(11), 1379–1391. https://doi.org/10.1037/pas0000254

Boysan, M., Guzel Ozdemir, P., Ozdemir, O., Selvi, Y., Yilmaz, E. ve Kaya, N. (2017). Psychometric properties of the Turkish version of the PTSD Checklist for Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (PCL-5), *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology, 27* (3), 306-316, DOI: 10.1080/24750573.2017.1342769

Brandt, M. J. (2011). Sexism and Gender Inequality Across 57 Societies. *Psychological Science, 22*(11), 1413–1418. https://doi.org/10.1177/0956797611420445

Breslau, N., Davis, G.C., Andreski, P., Peterson, E.L. ve Schultz, L.R. (1997). Sex Differences in Posttraumatic Stress Disorder. *Arch Gen Psychiatry. 54*(11), 1044–1048. doi:10.1001/archpsyc.1997.01830230082012

Brewer, M. (1991). The social self: On being the same and different at the same time. *Personality and Social Psychology Bulletin, 17,* 475–482. http://dx.doi.org/10.1177/0146167291175001

Briffiault, R. (1990). Analar. (Ş. Yeğin, Çev.). Payel.(Orijinal eserin basım tarihi 1927).

Brown, L. S. (2004). Feminist paradigms of trauma treatment. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 41*(4), 464–471. https://doi.org/10.1037/0033-3204.41.4.464

Brown, L. S. (2017). Contributions of feminist and critical psychologies to trauma psychology. S. N. Gold (Ed.), *APA handbook of trauma psychology: Foundations in knowledge* içinde (ss. 501–526). *American Psychological Association.* https://doi.org/10.1037/0000019-025

Burkitt, I. (1997). Social relationships and emotions. *Sociology, 31*(1), 37-55.

Cankardaş, S. ve Şalcıoğlu, E. Travma Deneyimlemiş Bir Örneklemde Durumluk Öfke Ölçeğinin Türkçe Uyarlama Çalışması. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, *13*(Ek 1), 375-387.

Carver, C. S. ve Harmon-Jones, E. (2009). Anger is an approach-related affect: Evidence and implications. *Psychological Bulletin, 135*(2), 183–204. https://doi.org/10.1037/a0013965

Cavlak, M., Mutlu, N. D. A., Odabaşi, A. B. ve Erbaydar, N. P. (2023). Analyzing two decades of intimate partner femicide-suicides in Turkey. *Journal of Forensic and Legal Medicine,* 102485.

Charuvastra, A. ve Cloitre, M. (2008). Social bonds and posttraumatic stress disorder. Annu. Rev. Psychol., 59, 301-328.

Cheng, C. (2005). Processes underlying gender-role flexibility: Do androgynous individuals know more or know how to cope? *Journal of Personality, 73*(3), 645–673.

Cheng, H. L. ve Youngju Kim, H. (2018). Racial and sexual objectification of Asian American women: Associations with trauma symptomatology, body image concerns, and disordered eating. *Women & Therapy*, *41*(3-4), 237-260.

Cherry, M. A. ve Wilcox, M. M. (2021). Sexist microaggressions: Traumatic stressors mediated by self-compassion. *The Counseling Psychologist*, *49*(1), 106-137.

Cobb, M. D. ve Boettcher, W. A. (2007). Ambivalent sexism and misogynistic rap music: Does exposure to Eminem increase sexism? *Journal of Applied Social Psychology, 37*(12), 3025–3042. doi:10.1111/j.1559-1816.2007.00292.x

Colagrossi, M., Deiana, C., Dragone, D., Geraci, A., Giua, L. ve Iori, E. (2023). Intimate partner violence and help-seeking: The role of femicide news. *Journal of health economics, 87*, 102722.

Cowan, G., Neighbors, C., DeLaMoreaux, J. ve Behnke, C. (1998). Women's hostility toward women. *Psychology of Women Quarterly, 22*(2), 267-284.

Crawford, J. ve Henry, J. (2004). The positive and negative affect schedule (PANAS): Construct validity, measurement properties and normative data in a large non- clinical sample. British Journal of Clinical Psychology, 43, 245-265.

Cromer, L. D. ve Freyd, J. J. (2007). What Influences Believing Child Sexual Abuse Disclosures? The Roles of Depicted Memory Persistence, Participant Gender, Trauma History, and Sexism. *Psychology of Women Quarterly*, *31*(1), 13–22. 12

Çelik Ok, M. (2019). *Kadının yaşam tarzının ve cinsiyet kalıp yargılarının etkinleştirilmesinin tecavüze uğrayan kadının suçlanması ve ahlaki öfke üzerinde etkisi.* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Dağ, İ. Ve Gülüm, V. (2013). Yetişkin Bağlanma Örüntüleri İle Psikopatoloji Belirtileri Arasındaki İlişkide Bilişsel Özelliklerin Aracı Rolü: Bilişsel Esneklik. *Turk Psikiyatri Dergisi*, *24*(4).

Dardenne, B., Dumont, M. ve Bollier, T. (2007). Insidious dangers of benevolent sexism: consequences for women's performance. *Journal of personality and social psychology*, *93*(5), 764.

De Jesús Cardona-Isaza, A., González Barrón, R. ve Montoya-Castilla, I. (2023). Psychometric Properties of the Positive and Negative Experiences Scale (SPANE) in Colombian Adolescent Offenders. *Trends in Psychology*, 1-26.

De la Torre-Pérez, L., Oliver-Parra, A., Torres, X. ve Bertran, M. J. (2022). How do we measure gender discrimination? Proposing a construct of gender discrimination through a systematic scoping review. *International Journal for Equity in Health, 21*, 1-11.

Deaux, K. (1985). Sex and gender. *Annual Review of Psychology, 36*(1), 49–81. doi:10.1146/annurev.ps.36.020185.000405

Diener, E., Suh, E. ve Oishi, S. (1997). Recent finding of subjective well-being. Indian Journal of Clinical Psychology, 24, 25-41.

Dixon, J., Levine, M., Reicher, S. ve Durrheim, K. (2012). Beyond prejudice: Are negative evaluations the problem and is getting us to like one another more the solution? *Behavioral and Brain Sciences, 35,* 411–425. http://dx.doi.org/10.1017/S0140525X11002214

Dworkin, E. R. (2020). Risk for mental disorders associated with sexual assault: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse, 21(5),* 1011-1028.

Eagly, A. H. ve Chrvala, C. (1986). Sex differences in conformity: Status and gender role interpretations. *Psychology of Women Quarterly, 10*(3), 203–220. doi: 10.1111/j.1471-6402.1986.tb00747.x

Erükçü-Akbaş, G. ve Karataş, K. (2020). Kadın cinayetleri sonrası geride kalan çocuklar ve bakım veren kardeşlerin baş etme stratejileri. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 31*(1), 152-173.

Fairchild, K. ve Rudman, L. A. (2008). Everyday stranger harassment and women's objectification. *Social Justice Research, 21,* 338-357.

Faniko, K., Ellemers, N. ve Derks, B. (2021). The Queen Bee phenomenon in Academia 15 years after: Does it still exist, and if so, why?. *British Journal of Social Psychology, 60*(2), 383-399.

Feldman Barrett, L., Gross, J., Christensen, T. C. ve Benvenuto, M. (2001). Knowing what you're feeling and knowing what to do about it: Mapping the relation between emotion differentiation and emotion regulation. *Cognition & Emotion, 15*(6), 713-724.

Fischer, A.H. (1993). Sex differences in emotionality: Fact or stereotype? *Feminism and Psychology,3*, 303-318.

Fisher, M. L., Tran, U. S. ve Voracek, M. (2008). The influence of relationship status, mate seeking, and sex on intrasexual competition.*The Journal of Social Psychology, 148,* 493–508. http://dx.doi.org/10.3200/SOCP.148.4.493-512

Folkman, S. (2008). The case for positive emotions in the stress process. *Anxiety, stress, and coping*, *21*(1), 3-14.

Formato, F. (2023). Femminicidio in Italian televised news: the case study of La Vita in Diretta. *Routledge Companion on Gender, Media and Violence*. Routledge.

Franke, K. M. (1996). What's wrong with sexual harassment. *Stan. L. Rev., 49*, 691.

Fredrickson, B. L. ve Roberts, T. (1997). Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly, 21*(2), 173–206.

Fujita, F., Diener, E. ve Sandvik, E. (1991). Gender differences in negative affect and well-being: The case for emotional intensity. *Journal of Personality and Social Psychology, 61*(3), 427–434. https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.3.427

Gabínio, T., Ricci, T., Kahn, J. P., Malaspina, D., Moreira, H. ve Veras, A. B. (2018). Early trauma, attachment experiences and comorbidities in schizophrenia. *Trends in psychiatry and psychotherapy*, *40*, 179-184.

Gençöz, T. (2000). Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi, 15*(46), 19-26.

Glick, P. ve Fiske, T. S. (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*, 491-512.

Goncharenko, S., Forkus, S. R., Contractor, A. A., Kiefer, R. ve Weiss, N. H. (2021). The role of positive emotion dysregulation in the relationship between childhood abuse and PTSD in a community sample of veterans. Child abuse & neglect, 114, 104979.

Good, J. J., Moss-Racusin, C. A. ve Sanchez, D. T. (2012). When do we confront? Perceptions of costs and benefits predict confronting discrimination on behalf of the self and others. *Psychology of Women Quarterly, 36*(2), 210-226.

Greenberg, L. S. ve Pascual-Leone, A. (2006). Emotion in psychotherapy: A practice-friendly research review. Journal of clinical psychology, 62(5), 611-630.

Hammond, M. D., Milojev, P., Huang, Y. ve Sibley, C. G. (2018). Benevolent sexism and hostile sexism across the ages. *Social Psychological and Personality Science, 9*(7), 863-874.

Harbin, A. (2023). Feminist mental health ethics. *The Routledge Handbook of Feminist Bioethics* içinde (ss. 390-403). Routledge.

Hare-Mustin, R. T. ve Marecek, J. (1988). The meaning of difference: Gender theory, postmodernism, and psychology. *American Psychologist, 43*(6), 455-464. https://doi.org/10.1037/0003-066X.43.6.455

Herman, J. (2007). *Travma ve İyileşme* (5. Baskı). (T. Tosun, Çev.). Literatür (Orijinal eserin basım tarihi 1992).

Hyers, L. L. (2007). Resisting prejudice every day: Exploring women's assertive responses to anti-black racism, anti-semitism, heterosexism, and sexism. *Sex Roles, 56*, 1–12. doi: 10.1007/s11199-006- 9142-8

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2023, Ocak 2). 2022 Yıllık Raporu. https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/ dan alınmıştır.

Kaiser, C. R. ve Miller, C. T. (2004). A stress and cop- ing perspective on confronting sexism. *Psychology of Women Quarterly, 28*(2), 168–178. doi:10.1111/ j.1471-6402.2004.00133.x

Kalay, T. (2015). *Spielberger'in Durumluk Öfke Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması ve geçerlilik çalışması* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

King, L. A., Hicks, J. A., Krull, J. L. ve Del Gaiso, A. K. (2006). Positive affect and the experience of meaning in life. *Journal of Personality and Social Psychology, 90*, 179-196.

King, M., Ussher, J. M. ve Perz, J. (2014). Representations of PMS and premenstrual women in men's accounts: An analysis of online posts from PMSBuddy.com. *Women's Reproductive Health, 1*, 3–20.

Kira, I. A., Hanaa, S. ve Bujold-Bugeaud, M. (2015). Gender discrimination (GD): A conceptual trauma-based framework for GD and the development of gender discrimination inventory. *Psychology, 6*(16), 2041.

Kira, I., Ashby, J., Lewandowski, L., Smith, I. ve Odenat, L. (2012). Gender inequality and its effects in females torture survivors. *Psychology, 3*(04), 352.

Köten, E. ve Akdemir, H. E. (2021). Rap müzikte toplumsal cinsiyet temsilleri: Toplumsal cinsiyet klişeleri, hegemonik erkeklik ve cinsiyetçilik. *Lectio Socialis, 5* (1), 43-59. DOI: 10.47478/lectio.839758

Kristjánsson, K. (2003). On the very idea of "negative emotions". *Journal for the Theory of Social Behaviour, 33*(4), 351-364.

Lawson, K. M. (2020). An Examination of daily experiences of sexism and reactivity among women in US male-dominated academic majors using experience sampling methodology. *Sex Roles, 83* (9), 552-565.

Leonard, D. J., Moons, W. G., Mackie, D. M. ve Smith, E. R. (2011). "We're mad as hell and we're not going to take it anymore": Anger self-stereotyping and collective action. *Group Processes & Intergroup Relations, 14*, 99–111. http://dx.doi.org/10.1177/1368430210373779

Lieberman, A. F. (2004). Traumatic stress and quality of attachment: Reality and internalization in disorders of infant mental health. *Infant Mental Health Journal: Official Publication of The World Association for Infant Mental Health, 25*(4), 336-351.

Lorde, A. (1997). The uses of anger. *Women's Studies Quarterly, 25*(1/2), 278-285.

Lyubomirsky, S., King, L. A. ve Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect. Psychological Bulletin, 131, 803-855.

Mahalik, J. R., Morray, E. B., Coonerty-Femiano, A., Ludlow, L. H., Slattery, S. M. ve Smiler, A. (2005). Development of the conformity to feminine norms inventory. *Sex Roles, 52*, 417–435. http://dx.doi.org/10 .1007/s11199-005-3709-7

Marco, C., Deiana, C., Davide, D., Andrea, G., Giua, L. ve Elisa, I. (2023). Intimate partner violence and help-seeking: The role of femicide news. *Journal of Health Economics*, 87.

Masser, B., Viki, G. T. ve Power, C. (2006). Hostile sexism and rape proclivity amongst men. *Sex Roles, 54*(7-8), 565-574

McDermut, J. F., Haaga, D. A. F. ve Kirk, L. (2000). An evaluation of stress symptoms associated with academic sexual harassment. *Journal of Traumatic Stress, 13*(3), 397–411.doi:10.1023/a:1007725022534

McHugh, T., Forbes, D., Bates, G., Hopwood, M. ve Creamer, M. (2012). Anger in PTSD: Is there a need for a concept of PTSD-related posttraumatic anger?. *Clinical psychology review, 32*(2), 93-104.

McNally, R. J. (2009). Can we fix PTSD in DSM-V? *Depression and Anxiety*, *26*(7), 597–600. https://doi.org/10.1002/da.20586

McNamara, K. ve Rickard, K. M. (1989). Feminist identity development: Implications for therapy with women. Journal of Counseling and Development. 68, 2, sf. 184-189.

Mellgren, C., Andersson, M. ve Ivert, A. K. (2018). “It happens all the time”: Women’s experiences and normalization of sexual harassment in public space. *Women & Criminal Justice, 28*(4), 262-281.

Midolo, L. R., Santoro, G., Ferrante, E., Pellegriti, P., Russo, S., Costanzo, A. ve Schimmenti, A. (2020). Childhood trauma, attachment and psychopathology: A correlation network approach. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 8(2).

Mukhtar, S. ve Mukhtar, S. (2022). The Hidden Shadow Pandemic of Marital Rape During COVID-19 Pandemic Outbreak: A Critical Role of Women’s March for Awareness of Rape, Consent, and Sexual and Reproductive Rights. *Journal of psychosexual health, 4(2)*, 80-94.

Ng, T. W., Sorensen, K. L., Zhang, Y. ve Yim, F. H. (2019). Anger, anxiety, depression, and negative affect: Convergent or divergent*?. Journal of Vocational Behavior, 110,* 186-202

O'Brien, M. (2007). Mothers' emotional care work in education and its moral imperative. *Gender and Education, 19*(2), 159-177.

Okpala, E. P. (2022). Queen Bee and Her Female Subordinate in Ifeoma Okoye's “Between Women”: An Intra-Gendered Discourse. *In Handbook of Research on Connecting Philosophy, Media, and Development in Developing Countries* (pp. 374-386). IGI Global.

Olatunji, B. O., Ciesielski, B. G. ve Tolin, D. F. (2010). Fear and loathing: A meta-analytic review of the specificity of anger in PTSD. *Behavior therapy, 41*(1), 93-105.

Olff, M., Langeland, W., Draijer, N. ve Gersons, B. P. (2007). Gender differences in posttraumatic stress disorder. *Psychological Bulletin*, *133*(2), 183–204. https://doi.org/10.1037/0033-2909.133.2.183

Orth, U. ve Wieland, E. (2006). Anger, hostility and posttraumatic stress disorder in trauma-exposed adults: A meta-analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 74*, 698–706.

Orth, U., Cahill, S. P., Foa, E. B. ve Maercker, A. (2008). Anger and posttraumatic stress disorder symptoms in crime victims: A longitudinal analysis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 76*(2), 208–218. https://doi.org/10.1037/0022-006X.76.2.208

Oware, M. (2011). Brotherly love: Homosociality and Black masculinity in gangsta rap music. *Journal of African American Studies, 15*(1), 22–39 https://doi.org/10.1007/s12111-010-9123-4

Prieto-Carrón, M., Thomson, M. ve Macdonald, M. (2007). No more killings! Women respond to femicides in Central America. *Gender & Development, 15*(1), 25-40.

Rabello Kras, H. (2023). Rearranging the News Agenda: State Action and News Media Reporting on Violence against Women in Brazil. *Comparative Politics.*

Radke, H. R. M., Hornsey, M. J. ve Barlow, F. K. (2016). Barriers to women engaging in collective action to overcome sexism. *American Psychologist, 71*(9), 863–874. https://doi.org/10.1037/a0040345

Ranganathan, M., Wamoyi, J., Pearson, I. ve Stöckl, H. (2021). Measurement and prevalence of sexual harassment in low-and middle-income countries: a systematic review and meta-analysis. *BMJ open*, 11(6), e047473.

Rauch, S. L., Whalen, P. J., Shin, L. M., McInerney, S. C., Macklin, M. L., Lasko, N. B., Orr, S.P. ve Pitman, R. K. (2000). Exaggerated amygdala response to masked facial stimuli in posttraumatic stress disorder: a functional MRI study. Biological psychiatry, 47(9), 769-776.

Ringrose, J., Regehr, K. ve Whitehead, S. (2021). Teen girls' experiences negotiating the ubiquitous dick pic: Sexual double standards and the normalization of image based sexual harassment. *Sex Roles, 85*(9), 558-576.

Root, M. P. (1992). Reconstructing the impact of trauma on personality. Personality and psychopathology: *Feminist reappraisals, 229*-265.

Ross, C. E. ve Van Willigen, M. (1996). Gender, parenthood, and anger. *Journal of Marriage and the Family, 572*-584.

Russell, D. E. (2008, April). Femicide: Politicizing the killing of females. In An opening panel discussion for the meeting was co-sponsored by the Interagency Gender Working Group (IGWG) of the US Agency for International Development. Açık erişim at www. alianzaintercambios. org and www. igwg. org

Russell, J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of personality and social psychology*, *39*(6), 1161.

Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk psikoloji dergisi*, *17*(49), 47-58.

Sakallı, N. (2003). Cinsiyetçilik Kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik. *Türk Psikoloji Yazıları.*

Sakallı, N. (2021). Kadınların cinsiyetçiliğe tepkileri: Meşrulaştırma, kendini suskunlaştırma, yüzleşme ve kolektif hareket. *Türk Psikoloji Yazıları*, *24*(47), 115-135. DOI: 10.31828/tpy1301996120210220m000035

Sanders, R. L. (2021). *How HBO'sa Black Lady Sketch Show Utilizes Humor to Cope and Resist Against Racism and Sexism* [Doctoral dissertation]. Illinois State University.

Santorun, S. G. ve Arias, J. A. (2023). Minorities in journalism. The Mexican femicide in digital native media. In Emerging Practices in the Age of Automated Digital Journalism (pp. 115-124). Routledge.

Savigny, H. (2014). Women, know your limits: Cultural sexism in academia. *Gender and Education*, *26*(7), 794-809.

Schell, T. L., Marshall, G. N. ve Jaycox, L. H. (2004). All symptoms are not created equal: The prominent role of hyperarousal in the natural course of posttraumatic psycho- logical distress. *Journal of Abnormal Psychology, 113,* 189–197.

Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları, 8*(16), 1-11.

Shields, S. (1975). Functionalism, Darwinism, and the psychology of women. *American Psychologist, 30*(7), 739–754. doi:10.1037/h0076948

Smuts, B. (1995). The evolutionary origins of patriarchy. *Human Nature, 6*(1), 1- 32. doi: 10.1007/bf02734133

Solomon, R. C. ve Stone, L. D. (2002). On "positive" and "negative" emotions. *Journal for the Theory of Social Behaviour, 32*(4), 417–435. https://doi.org/10.1111/1468-5914.00196

Spielberger, C. D. (1988). *State-trait anger expression inventory: Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Stoeber, J., Schneider, N., Hussain, R. ve Matthews, K. (2014). Perfectionism and negative affect after repeated failure: Anxiety, depression, and anger. *Journal of Individual Differences, 35*(2), 87–94. https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000130

Stoia-Caraballo, R., Rye, M. S., Pan, W., Brown Kirschman, K. J., Lutz-Zois, C. ve Lyons, A. M. (2008). Negative affect and anger rumination as mediators between forgiveness and sleep quality. *Journal of behavioral medicine*, *31*(6), 478-488.

Stoppard, J.M. ve Gunn Gruchy, C.D. (1993). Gender, context and expression of positive emotion. *Personality and Social Psychology Bulletin, 19,* 143-150.

Strauss Swanson, C. ve Szymanski, D. M. (2020). From pain to power: An exploration of activism, the# Metoo movement, and healing from sexual assault trauma. *Journal of counseling psychology*, *67*(6), 653.

Swickert, R. ve Hittner, J. (2009). Social support coping mediates the relationship between gender and posttraumatic growth. Journal of Health Psychology, 14(3), 387-393.

Swim, J. K. ve Hyers, L. L. (1999). Excuse me—What did you just say?!: Women's public and private responses to sexist remarks. *Journal of experimental social psychology*, *35*(1), 68-88.

Swim, J. K. ve Hyers, L. L. (2009). Sexism. T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination* içinde (pp. 407–430). Psychology Press.

Swim, J. K., Eyssell, K. M., Murdoch, E. Q. ve Ferguson, M. J. (2010). Self-silencing to sexism. *Journal of Social Issues, 66*(3), 493–507. doi:10.1111/j.1540-4560.2010.01658.x

Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L. Ve Ferguson, M. J. (2001). Everday sexism: Evidence for its incidence, nature, and psychological impact from three daily diary studies. *Journal of Social Issues. 57*(1), 31-53.

Szymanski, D. M., Gupta, A., Carr, E. R. ve Stewart, D. (2009). Internalized misogyny as a moderator of the link between sexist events and women's psychological distress. *Sex Roles, 61*(1), 101-109.

Tambs, K., Czajkowsky, N., Neale, M. C., Reichborn-Kjennerud, T., Aggen, S. H., Harris, J. R. ve Kendler, K. S. (2009). Structure of genetic and environmental risk factors for dimensional representations of DSM–IV anxiety disorders. The British Journal of Psychiatry, 195(4), 301-307.

Taşkın, M. (2022). *Türkiye'de kadın cinayetleri sorunu ve çözüm önerileri: Nitel bir araştırma.* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya

Teh, A. Y. (2023). Leading Through Dreaded Emotions: A Review on the Adaptive Roles and Functions of Fear, Anger, and Sadness in Leadership. *Emotions During Times of Disruption, 18,* 261-280.

Tiefer, L. (1991). A brief history of the association for women in psychology: 1969–1991. *Psychology of Women Quarterly, 15*(4), 635-649.

Timmers, M., Fischer, A. ve Manstead, A. (2003). Ability versus vulnerability: Beliefs about men's and women's emotional behaviour. *Cognition and emotion, 17*(1), 41-63.

Traister, R. (2018). *Good and mad: The revolutionary power of women's anger*. Simon and Schuster.

Türk Ceza Kanunu (2004). *T.C. Resmi Gazete.* (25611, 12 Ekim 2004).

Üzümçeker, E. ve Akfırat, S. (2018). Kadın cinayetlerine yönelik atıfların cinsiyet grubuyla özdeşleşme, çelişik duygulu cinsiyetçilik ve siyasi ideolojilerle ilişkisi. *Psikoloji Çalışmaları, 38*(1), 1-32.

van Zomeren, M., Postmes, T. ve Spears, R. (2008). Toward an integrative social identity model of collective action: A quantitative research syn- thesis of three socio-psychological perspectives. *Psychological Bulletin, 134,* 504–535. http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.134.4.504

Viki, G. T. ve Abrams, D. (2003). Infra-humanization: Ambivalent sexism and the attribution of primary and secondary emotions to women. *Journal of experimental social psychology, 39*(5), 492-499.

Watson, D., Clark, L. A. ve Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. *Journal of personality and social* psychology, 54(6), 1063-1070.

Welsh, S. (1999). Gender and sexual harassment. *Annual review of sociology, 25(1),* 169-190.

Wright, S. C., Taylor, D. M. ve Moghaddam, F. M. (1990). Responding to membership in a disadvantaged group: From acceptance to collective protest. *Journal of Personality and Social Psychology,* 58, 993-1006. doi: 10.1177/0265407507084813

EKLER

Ek.1. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği

Lütfen her bir ifade ile ne derece hemfikir olup olmadığınızı verilen ölçekteki sayılardan uygun olanı ifadenin yanındaki boşluğa yazarak belirtiniz.

1	2	3	4	5	6
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Biraz Kesinlikle katılmıyorum	katılıyorum	
	katılıyorum				

---

1. Ne kadar başarılı olursa olsun bir kadının sevgisine sahip olmadıkça bir erkek gerçek anlamda bütün bir insan olamaz.
2. Gerçekte birçok kadın "eşitlik" arıyoruz maskesi altında işe alınmalarda kendilerinin kayırılması gibi özel muameleler arıyorlar.
3. Bir felaket durumunda kadınlar erkeklerden önce kurtarılmalıdır.
4. Birçok kadın masum söz veya davranışları cinsel ayrımcılık olarak yorumlamaktadır.
5. Kadınlar çok çabuk alınırlar.
6. Karşı cinsten biri ile romantik ilişki olmaksızın insanlar hayatta gerçekten mutlu olamazlar.
7. Feministler gerçekte kadınların erkeklerden daha fazla güce sahip olmalarını istemektedirler.

8. Birçok kadın çok az erkekte olan bir saflığa sahiptir.

9. Kadınlar erkekler tarafından el üstünde tutulmalı ve korunmalıdır.

10. Birçok kadın erkeklerin kendileri için yaptıklarına tamamen minnettar olmamaktadırlar.

11. Kadınlar erkekler üzerinde kontrolü sağlayarak güç kazanmak hevesindeler.

12. Her erkeğin hayatında hayran olduğu bir kadın olmalıdır.

13. Erkekler kadınsız eksiktirler.

14. Kadınlar işyerlerindeki problemleri abartmaktadırlar.

15. Bir kadın bir erkeğin bağlılığını kazandıktan sonra genellikle o erkeğe sıkı bir yular takmaya çalışır.

16. Adaletli bir yarışmada kadınlar erkeklere karşı kaybettikleri zaman tipik olarak kendilerinin ayrımcılığa maruz kaldıklarından yakınırlar.

17. İyi bir kadın erkeği tarafından yüceltilmelidir.

18. Erkeklere cinsel yönden yaklaşılabilir olduklarını gösterircesine şakalar yapıp daha sonra erkeklerin tekliflerini reddetmekten zevk alan birçok kadın vardır.

19. Kadınlar erkeklerden daha yüksek ahlaki duyarlılığa sahip olma eğilimindedirler.

20. Erkekler hayatlarındaki kadın için mali yardım sağlamak için kendi rahatlarını gönüllü olarak feda etmelidirler.

21. Feministler erkeklere makul olmayan istekler sunmaktadırlar.

22. Kadınlar erkeklerden daha ince bir kültür anlayışına ve zevkine sahiptirler.

Ek.2. Travma sonrası stres bozukluğu kontrol listesi:

Aşağıda çok stresli bir olay karşısında insanların yaşayabildikleri problemlerin bir listesi yer almaktadır. Zihninizi meşgul etmeye DEVAM EDEN yaşadığınız en kötü olayı düşünerek aşağıda listelenen her bir problemi dikkatlice okuyun. Bugün bu olayın size ne kadar sıkıntı verdiğini, size en uygun rakamı işaretleyerek gösteriniz

---

0 1 2 3 4

hiç aşırı

1. Stresli olayın tekrarlayan, rahatsız eden ve istenmeyen anıları sizi ne kadar bunalttı?
2. Stresli olaya ilişkin tekrarlayan, rahatsız eden rüyalar sizi ne kadar bunalttı?
3. Aniden stresli olayı sanki gerçekten bir daha yaşıyormuş gibi hissetmek veya davranmak (sanki gerçekten olayın yaşandığı ana geri dönmüş yeniden yaşıyormuş gibi) sizi ne kadar bunalttı?
4. Bir şeyler size stresli olayı anımsattığı zaman yaşadığınız üzüntü hissi sizi ne kadar bunalttı?
5. Bir şeyler size stresli olayı anımsattığı zaman güçlü fiziksel tepkiler vermek (örneğin, kalp çarpıntısı, nefes almada güçlük, terleme gibi) sizi ne kadar bunalttı?
6. Stresli olayla ilişkili anılardan, düşüncelerden ve duygulardan kaçınmaya çalışmak sizi ne kadar bunalttı?
7. Stresli olayı anımsatan etraftaki hatırlatıcı şeylerden (örneğin, insanlardan, yerlerden, konuşmalardan, etkinliklerden, nesnelerden veya durumlardan) kaçınmaya çalışmak sizi ne kadar bunalttı?
8. Stresli olaya ilişkin önemli kısımları hatırlamada yaşanan güçlükler sizi ne kadar bunalttı?
9. Kendiniz, diğer insanlar veya dünya hakkında güçlü olumsuz düşüncelere sahip olmak (örneğin,kötü biriyim, bende ciddi şekilde yanlış olan bir şeyler var, kimseye güvenilmez, dünya tümüyle tehlikeli bir yerdir gibi düşünceler) sizi ne kadar bunalttı?

10. Stresli olay veya bu olayın sonrasında ortaya çıkan durumlar için kendinizi veya bir başkasını suçlamak sizi ne kadar bunalttı?
11. Korku, dehşete kapılma, öfke, suçluluk veya utanç gibi güçlü olumsuz duygular sizi ne kadar bunalttı?
12. Daha önce yapmaktan keyif aldığınız etkinliklere olan ilginizi kaybetmek sizi ne kadar bunalttı?
13. Başka insanlardan uzak veya kopmuş hissetmek sizi ne kadar bunalttı?
14. Olumlu duyguları yaşayamamak (örneğin, mutluluğu hissedememek veya size yakın insanlara sevgi dolu hisler duyamamak) sizi ne kadar bunalttı?
15. Asabi davranışlar, öfke patlamaları veya öfkeli hareketler sizi ne kadar bunalttı?
16. Çok fazla risk almak veya size zarar verebilecek şeyler yapmak sizi ne kadar bunalttı?
17. Aşırı tetikte olmak veya temkinli davranmak veya hazırda beklemek sizi ne kadar bunalttı?
18. Yerinden sıçramak veya kolayca irkilmek sizi ne kadar bunalttı?
19. Dikkati toplamada güçlükler sizi ne kadar bunalttı?
20. Uykuya dalma veya uykuyu devam ettirme güçlükleri sizi ne kadar bunalttı?

Ek.3. Durumluk Öfke Ölçeği

---

1 2 3

4

hiç

çok

---

1. Çok Öfkeliyim.
2. Sinirim bozuldu.
3. Kızgınım.
4. Birine bağırasım var.
5. Bir şeyleri kırasım var.
6. Deliye döndüm.
7. Masayı yumruklayasım var.
8. Birine vurasım var.
9. Burnumdan soluyorum.
10. Küfür edesim var.

Ek. 4. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği

---

1 2 3 4 5

Çok az Çok fazla

---

1. İlgili
2. Sıkıntılı
3. Heyecanlı
4. Mutsuz
5. Güçlü
6. Suçlu
7. Ürkmüş
8. Düşmanca
9. Hevesli
10. Gururlu
11. Asabi
12. Uyanık
13. Utanmış
14. İlhamlı
15. Sinirli
16. Kararlı
17. Dikkatli
18. Tedirgin
19. Aktif
20. Korkmuş

Ek.5. Demografik bilgi formu

1. Cinsiyetiniz (Açık uçlu)
2. Yaşınız (Açık uçlu)
3. Romantik ilişkiniz (var/yok)
4. Bölümünüz (psikoloji/diğer)
5. Okulunuz (Açık uçlu)
6. Öğrenim düzeyiniz (Lise/ Üniversite öğrencisi/ Mezun / Yüksek lisasns& doktora)
7. Yaşamınızın büyük çoğunluğu geçirdiğiniz yer? (Köy/ İlçe /Şehir / Büyükşehir)
8. Aylık gelir düzeyi (Çok düşük/ düşük/ Orta / Yüksek / Çok yüksek)
9. Manevi inançlarınızdan ne kadar güç alırsınız? (Hiçbir zaman/ Nadir /Bazen / Çoğu zaman/ Har zaman)
10. Daha önce psikiyatrik tanı aldınız mı? (Açık uçlu)
11. Cinsel saldırı 18 yaşından sonra sizin isteğiniz dışında bedensel temas içeren cinsel amaçlı filleri kapsamaktadır. 18 yaşından sonra cinsel saldırı olarak niteleyebileceğiniz bir deneyiminiz oldu mu? (evet / hayır)
12. Cinsel istismar çocukluk döneminde (18 yaş öncesi) sizin isteğiniz dışında bedensel temas içeren cinsel amaçlı filleri kapsamaktadır. Çocukluk döneminizde cinsel istismar olarak niteleyebileceğiniz bir deneyiminiz oldu mu? (evet /hayır)
13. Cinsel taciz sizin isteğiniz dışında bedensel temas içermeyen (sözlü taciz, cinsel içerikli video gönderilmesi gibi) cinsel amaçlı filleri kapsamaktadır. Cinsel taciz olarak niteleyebileceğiniz bir deneyiminiz oldu mu? (evet / hayır)

Ek.6. Bilgilendirilmiş onam formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Medipol Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Melike Avcı tarafından Dr. Öğr. Üye. Gökçen Duymaz'ın danışmanlığında yürütülmektedir.

Araştırmaya 18 yaş ve üstü kadınlar, gönüllülük esasına göre dahil edilmektedir. Kişisel bilgi formu ve ölçekler kadın cinayetlerinin kadınları nasıl etkilediğini inceleme amacıyla hazırlanmıştır.

Soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur, sizin ne düşündüğünüz önemlidir. Bu çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmadan elde edilen bilgiler toplu halde değerlendirilecek ve sadece bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Size ait bilgiler gizli tutulacaktır. Yanıtlaması yaklaşık 20 dakika sürmektedir. Bir hafta sonra aynı ölçüm tekrar alınacaktır. Form ve ölçekleri cevaplarken sorular karşısında herhangi bir rahatsızlık duyarsanız anketi yarıda bırakabilirsiniz. Rahatsızlığınızla ilgili görüşmek isterseniz araştırmacıya başvurabilirsiniz. Soruları eksiksiz biçimde ve içtenlikle doldurmanız sağlıklı veri toplanabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmaya yönelik sorularınızı

Melike Avcı:

___ iletebilirsiniz.
Bilimsel bir çalışmaya olan katkınız için şimdiden teşekkür ederiz.

( ) Onaylıyorum.

( ) Onaylamıyorum.